

EESTI NOORUS

SP
8124

Nr. 1

1939

S I S U :

TÖNIS VAREND — Täna-sele või
homsele?

EMMA LIIV — Kiri

J. RELUPI — Noorsoo osa raamatu
levitamisel

IVAR PAULSON — Lauliku tee

JAAN PERT — Rudolf Saburi

ILMAR LAABAN — Hymn vaba-
dusele

H. NORMAN — Eesti noorus ja
tehnika

HERBERT SALU — Lambi valgel

RALF PARVE — Ristteel

IVAR PAULSON — Aastavahetusel

JOH. NAARIS — Vana aasta

AIGAR KAARE — Lohutuseks

M. SUVESTE — Mõtteid tööst

H. TARAND — Naiste loomisest

A. MOORA — Abi otsimas

O. TAMM — Suusataja treening

B. KANGRO — Jaan Tõnisson

T. V. — Kael Čapek †

H. HALJASPÖLD — Noorsugu
Inglis- ja Prantsusmaal

N. MAATSOO — Poks kõigile!

A. KAARE — Aastavahetusel

R. U. — Kiltsi os. 20. a. pidustused

Er. — Kuristalt

OTTO TAMM — Suusakiri Soomest

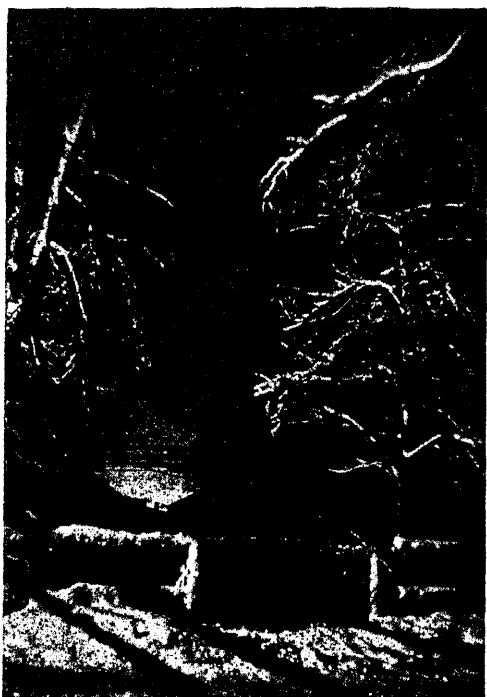
MALE

AUHINNALINE MÕISTATUS

UUSI NÄIDENDEID

E. V. — Raamatunädal Ohtus

FOTO KAANEL — A. Meikopilt

Õiendus

Toimetuse eksituse tõttu on eel-
mises numbris osa R. Viidalepa
artiklist „õppigem tundma kodu-
kohta kohamuistendeid kogudes“
sattunud eksikombel numbril lõppu
— teate hulka „ÜENÜ-le koduuri-
mise kesktöimkond“. Seda käesole-
vaga õiendades palume lugeda vii-
matinimetatud artikli rasvaselt trü-
kitud osa R. Viidalepa kirjutuse
juure kuuluvaks.

Toimetus.

Ankeedi asjus

Eelmise numbriga väljasaadetud
auhinnaline ankeet on leid-
nud lugejaskonnas ootamatult ela-
vat vastukaja. Rohke materjal ei
ole võimaldanud seni veel tulemusi
kokku võtta ja auhindu välja loo-
sida. Kõik see toimub veebruari-
kuu Eesti Nooruse ilmumise ajaks.
Lugupeetud tellijaid, lugejaid ja an-
keedi-vastajaid täname elava huvi,
suure sõbralikkuse ja lahke kaas-
töö eest.

Toimetus.

EESTI NOORUS

Nr. 1

TALLINNAS, 31. JAANUARIL 1939

XI AASTAKÄIK

TÄNASELLE VÕI HOMSELE?

Kui me tänapäeval noorsoost kõneleme, siis puutume sageli kokku ühe müüdiga, mis käibleb kõige erinevamais seltskonnakihtides. See müüt ei ole oleviku saavutus, vaid võib vaadata tagasi sajanditepikkusele traditsioonile. See asjaolu on tema ümbritsenud mingi puutumatus nimbusega, nii et keegi selles praegusel ajal ei tahagi kahelda: mõtlen siin üht meie noorsookasvatuse klassikalist dogmat, mis oma sihti näeb selles, et noort võimalikult ruttu sellele osale ettevalmistada, mida ta kord elus etendama peab. On teada, et sel vaatel on palju pooldajaid vanemate ja kasvatajate seas.

Küsimuse niisugune lahendamine näib aga tahtlikult eitavat olulist tõsisasja, ja nimelt seda, et kasvandik ei ela mitte ainult oma kutsele valmistumiseks, vaid keset seda „ettevalmistusaega“ võtab osa ka aktuaalsest elust seltskonnas.

On üldiselt tuntud kuulsa aktuaalteedi-filosoofi ja õpetlase John Dewey väljendus: „Kool ei ole mitte ettevalmistus elule, vaid ta on elu ise.“ See väga tabav formuleering väljendab sügavat tõde: noorsoo kogu tegevus, tema õpingud ja organisatsiooniline töö, tema enesearendus, enesekasvatus ja isegi tema ajaviide ning mängud — on tõeline elu.

Sellelt seisukohalt omab noorte elu ka erilise väärtuse. Loomulikult ei taha see seisukoht paljudele küpsedele inimestele meeldida ja tullakse kohe vana väitega „elule ettevalmistamisest“.

Oleme kaugel sellest, et „noori“ ja „vanu“ üksteisest eluaastate arvu järgi eraldada. On aga selge, et ainult tõeliselt vanad niisuguste väidete tunnustamist ei suuda lubada, kuna see viiks küsimärkide alla nende autoriteedi. Range kinnipidamine vanast, noorsoo „elule ettevalmistamise“ usust ongi suurelt osalt tingitud hirmust oma autoriteedi kaotamise ees.

Praegusel suurte sisemiste ja väliste ümberkorraldamiste ajal ütleb noorsugu healmeel lahti olemast ainult objekt kasvatajate kätes. Noorsugu ei saa ega taha olla savi, millest enam või vähem andekas kunstnik seda võiks luua, mis tal ainult mõttesse tuleb. Noorsugu elab omaenese elu ja võib nõuda, et tema õigust sellele mitte ainult ära ei kuulata, vaid ka tunnustatakse. Selles mõttes ei rahulda petlikud fraasid „hilisemale elule ettevalmistamisest“ hoopiski mitte. Noored ei taha ainult hõmmelada. Kas siis sellel olemasolul, milles noored praegu viibivad, pole tõesti midagi tegemist eluga, tõelise eluga?

Kuid ometigi tahab vanem generatsioon peagu üldiselt eitada noorte õigust aktuaalsest elust osavõtuks. Siin näib valitsevat paha arusaamatus. Noored ei cita ju tõepoolest seda, et nad ka homsele elule ettevalmistuvad, kuid nad ei usu ka, et see ettevalmistumine peaks toimuma ainult nende praeguse elu kulul.

Teatud ringkonnad nn. noorsookasvatajaid näevad noorsoos ainult objekti oma pedagoogilistele eesmärkidele. Kuid see on ometi lühinägelikkus,

A. HOIDRE

Riigi Kunsttööstuskool

Ahv

mis ei luba noorsoos täisväärtuslikku subjekti tunda.

Nooruse elu võiks võrrelda sügava, voolava jõega, mis liigub tuleviku suunas, kuid oleviku sängis ja kallaste vahel, kusjuures kaldamaastikud loomulikult sageli vahelduvad.

Kõik eelnev võib äratada mõtte, nagu oleks siin käsitletav probleem täit tunnistust, aga ka lõplikku lahendust leidnud totalitaarsetes riikides. Need riigid pühendavad teatavasti noorsookasvatuse küsimustele erilist tähelepanu ja katsuvad noorsooliikumist väga tõhusalt toetada. Kuid niisugused lootused oleks hoopis petlikud. Tõeliselt pühitsevad neis riiges parteipoliitilised kasvatusideaalid oma triumfe, nii, et nad seal isegi sügavalt läbi mõeldud süsteemiks on kujunenud. Sealne näilikkus on väga petlik (kas või näiteks populaarne lipukiri: noored juhtigu noori!). Tõeliselt on näit. Vene ja Saksa noorsoo elu hoopis enam piiratud kui teistes, vana noorsookasvatuse-süsteemi riikides. Tarvitseb ainult pilk heita selle hierarhilisse organisatsiooni ja igatsele on selge, et „noorsooliikumise iseseisvus“ on ai-

nult fiktsioon. Ja siiski valitseb neis organisatsioones endiski see petlik arvamus iseseisvusest, ilma, et teatakski kui petlik see on! Tuleb kord niisugusse organisatsiooni üks täie teadvusega isik, siis alles selgub, et igalpool on oldud ainult objekt, kus usuti enast subjekt olnud olevat.

Noorusele on vähe ainult tulevikku sihitud pilgust. Keegi ei peaks olema õigustatud nõudma, et ta oleviku elu iseseisvast elamisest peaks loobuma. See oleviku elu on sageli sama väärtuslik ja veel enam väärt, kui see mis tulema peab. Vastutustunne äratav teadvuse enda väärtusest, mille tähtsust ei saa alahinnata. Kasvatus, mis noori kohtleb nagu malevigureid, keda oma tahtmise järgi kord süüa, kord sinna võib paigutada, ei suuda kindlasti neid võimeid arendada, mis on tarvilikud selleks, et midagi suurt ja erakordset saavutada.

Ei ole küllalt sellest, et noorsoo omaelu ainult konstateerime ja siis päevakorras edasi läheme. Seda peaks taibatama ka seal, kus seni nii on mõeldud. Seda noorte õigust aktuaalsele elule selgitada ja maksma panna on aga nooruse enese ülesanne.

Seda kõike uue aasta algul ette tuues oleks selguse mõttes vajalik lisada, et meil viimasel ajal mitmeti on hakatud erilisel soovitamata ja alla kriipsutamata seda „elule ettevalmistamise“ põhimõtet ka noorsooorganisatsioonides. Niivõrd kui see „elulähedus“ ja praktiline kallak organisatsioonitöös noortele tarvilik ongi, ei tohi me ometi selles näha ainsat sihti ja tegevuse peatõukejõudu. ÜENÜ on seni praktiliselt välja kujundanud tõelisele noorsoo-elule kõige sobivamad organisatsioonivormid. Loodame, et „elule valmistumise“ tendentsid seda väljakujunenud süsteemi mitte niivõrd mõjustada ei suuda, et siingi vana väärpõhimõtte maksvusele pääseb, vaid et edaspidi veel enamgi kui seni rõhutatakse just neid harrastusi ja seda tegevust, mis rajaneb homse jaoks õppimise kõrval tänasele aktuaalsele elamisele.

T. Varend

Riigi
Kunsttööstuskool

Gravüür

Kiri

Ta seisis üürtoa vanusest tuhmi peegli-
klaasi ees ja vaatas ennast tumedate unista-
vate silmadega. Pehme, küsiv naeratus rõn-
gastas ämblikuniidina ta noort suud.

Kas ta oli tõesti küllalt kaunis tema jaoks?
Ta leidis, et ta kaaslannad olid talt palju
kenamad: pikemad, saledamad, elavad ja lõbu-
sad. Mispärast küll noor magister Artur
Male vaatas just teda?...

Imelik üritus erutas teda juba mõnda aega.
Pikki päevi oli ta seda näppinud mõtteis
nagu õmblejaneiu sõrmed siidtükki, söanda-
mata asuda kääridega selle manu. Üha oli
ta haaranud tänagi sullepea pihku. Valinud
lehekesi, mõõtnud ümbrikke ja hakanud täit-
ma neid väikeste täheridadega. Kuid sõna ei
tabanud sõna, lauselõpp võõrastas algust, üks
mõte otsis asjatult teist, kuni ta heitis väsi-
nult kõik jälle kõrvale.

Ei, võimatu oli kirjutada Artur Malele.
Kõik tundus kohmakas ja labane. Ja ometi
voogas ta süda nagu õrnroosade lippude meri.
Aga nii oli see ikka, mida soojem oli see,
seda ahtramaks ja vormitumaks kuivas ta
keel. Miks polnud ta kirjanik, kelle suur
tunne võis sünnitada ka kõikehaarava mühi-
seva kose!

Artur Male, Artur Male — milline tähendus
sel kahel väikesel sõnal! Kui ta õösel ärkas,
unes sosistatud armusõnad veel keelele ning
igatsuses küünitas käed selle nime järele,
tundis ta, kuidas ta süda avas kõik oma
aknad, nagu talvitanud suvila kevadele. Väi-
kesel hirmul avas ta siis vahel silmad, nagu
kardaks ta, et ei lebagi enam voodis käe-

keste ja jalgadega väike Elsa Reinu, vaid
selle asemel on suur ääspunane ja õhkuv
süda.

Imelik armastus, kus kumbki polnud üks-
teisele lausunud veel sõnagi, ulatanud ter-
vituseks kätt. Suur, ilus ja tark magister
ja väike, vaene tõsipalgeline üliõpilane. Esi-
mesest pilgust nad olid kiindunud teineteise
ja otsinud teineteist nagu kaks veresugulast.
Mees tunglik ja ennatu, tütarlaps seevastu
arg ja pelglik, silmis soovid, jalus aga page-
mine. Asjata oli varitsenud Artur Male isegi
treppidel ja Toome alleeputude varjus, kui
polnud aidanud enam mingid ratsionaalsed
vahendid. Elsa Reinu oli sulgenud silmad
ja kõrvad ja sammunud edasi võõras ligi-
pääsmatuses nagu nunn, kes on kiindunud
oma palvenööri näppimisse.

Jah, kui magister haaranuks ta küsimata,
nagu püütakse lind puult, murtakse õis, siis
väike tüdruk alistunuks magusas abituses,
sest vägivald vastu polnud ju midagi parata.
Aga korralik tüdruk pidi ütlema niikaua kui
võimalik „ei“.

Ent noor magister polnud ometi mõni bar-
bar, et ta hakanuks keskajastu eeskujul
endale rõõvima armsamat. Solvatud talle osu-
tatud hülgamisest, ta oli püüdnud ena veenda,
et tundmatu tütarlaps oli vaid üks neid pal-
jusid, kelle kleidikesi vibutab tuul tänaval.
Ta nägu muutus uhkeks ja külmaks, et Elsa
Reinu, näinud teda kord sellisena, tundis
hämmeldust, nagu teinuks maakera järsu
pöörde ning toonuks õitsva rukki asemele
jääväljakud.

Ta muutus sedavõrd rahutuks, et aina jooksis ülikooli vahet, iga päev uuesti petlikus arvamusel, et ta oli näinud valesti eelmisel päeval. Kõik ta arusaamad korralikust tüdrukust seginesid, nagu uppuja ta leidis endale nüüd kõik lubatud, mis viis kindlale maale, Artur Male juurde.

Ta haaras himukalt kinni päästerõngast kirja näol, mille talle ängas abivalmilt ta esemelik meel.

Kuid kirja kirjutamine ei tahtnud edeneda. Ja täna näis sulevõtt osutuvat niisama viljatuks nagu nii tähtsel eelmisel päeval. Ometi ei julgenud Elsa Reinu enam viivitada, sest homme ta pidi söitma koju, et jääda pikemaks ajaks haige ema juure. Kui Artur Male viimaks ei armastanudki enam teda?...

Elsa Reinu haaras uuesti pihku sulepea ja sundis end kirjutama. Varsti kattus terve laud paberlehekustega, mis algasid sõnadega:

Lp. härra!

Vabandage...

Siis oli tulnud peatus ja uus leht.

Viimaks viskas ta sule käest. Ei, nii see ei läinud! See oli liiga külm, liiga ametlik! Ja kõigepealt oli see hirmus rumal. Artur Male polnud ometi härra ja veel lugupeetud! Artur Male oli lihtsalt Artur Male ja lõpmatult armas, päris hullupööra kallis. Ta tahtis kirjutada nii, nagu rääkis tema süda.

Vähe aja pärast seisis laual paberleht järgmistele ridadele:

Armas, armas A. M.

Palun kõnni täna kella kaheksa ja üheksa vahel Kastani tänaval Maarjamõisa ja Aia tänava vahelises osas. Pean Sulle rääkima midagi tähtsat. Pruunsilmne väike tüdruk.

Ta sulges lehekese lihtsasse ümbrikku-paber ei pidanud teda näitama rikkamana, kui ta oli, ja kirjutas hoolikate tähtedega aadressi.

Agas kuidas toimetada kiri kätte? Ta mõtles perenaisele, ekspressile, õpilasele, kellele andis järeleaitamistunde, kaalus üht, kaalus teist ja kolmat, jõudmata otsusele, kuni mõteted seginesid hirmust ja ärevusest.

Viimaks pistis ta kirja raamatu vahele, rõivastus ja väljus. Võib-olla tuli tänaval hea mõte.

Hilisseptembri ilm oli juba pimekas, üha tihkem loor tõmbus nägudele, kuni süttisid tuled. Siis langes valguslaike nagu uudishimulikke küsimusi silmi.

Elsa Reinu kandis oma üritust nagu suurt ja rasket rinnapakki, mida vastutulijad igal hetkel näisid pahuralt riivavat. Mõni saatis pilke, teine heasoovliku nõuande, kunagine õpetaja paigutas oma vastutervitusse kogu uhkuse ja moraali, mida võlgnes noor neiu endale ja seltskonnale.

Kuid Elsa Reinu surus oma käed veel kindlamalt kirja ümber, nagu kardaks ta oma otsuse nõrkemist. Ta tundis, kuidas häbipärg üha sügavamalt veristas ta otsmikku.

Kesklinn oli kihav, liikus poodide uksi, kihutas sõidukeid, tõttas jalakäijaid. Ajalehepoisikeste ennatud hüüded viskusid aegajalt kustuvate raketitidena õhku.

Elsa Reinu't valgustas järsk mõte: üks seliseid oli sobivaim kirjakandja.

Ta kõnetas endaga kõrvutunud ajalehekandamiga poisikest. Viimane nõustus ettepanekuga kirja ära andma ning ühiselt jätkasid nad teed; katkenud kuuekeses üha rõkav poisike hobusetel ja väheldane tumedasilmnne tütarlaps üliõpilasmütsis trotuaaril.

Saabunud jaama poole suunduva tänava valge maja juure, Elsa Reinu vaatas ärevalt ülakorra aknaid — osas põles valgus, osa vahtis mustade tahvlitena. Mõni neist pidi olema Artur Male toa aken, suuremad korterinumbrid asetsesid ju ülal.

Ürituse kogu ebaharilikkus tõusis järsku nägemusliku selgusega ta ette. See oli ju lausa hullumeelsus, mis tal praegu ees oli. Ta tundis, kuidas ta mõtted hakkasid seginema, nagu tõmmataks tal pind jalge alt.

Mõistmatult ja uudistavalt seisis poiss ta kõrval, siblivad jalad poolteadlikult mures pooliku ajalehepaki pärast.

Elsa Reinu katsus leida, mis oleks kõikumatu, millest ta võiks kinni haarata, ta tahtis mõelda lihtsalt ja alandlikult, küllap ta leidis siis õige ja rahutoova tee. Ja soovitud seda, tundis ta, kuidas tas pulbitsenud ärevus hakkas aegamööda vaibuma. Vaid teadmine oma armastusest, selge ja sügav, jäi ta kättesse nagu pärl, vabanenud oma kestast.

Ta võttis raamatu vahelt kirja ja ulatas selle poisile. Nüüd, kus oli vaikinud ta uhkus, ei tundunud see raske ja meeletu sammuna.

Poiss kadus talle antud juhustega väledalt majja.

Rahutus tahtis jälle vallutada tütarlast: nüüd pidi olema kiri ta käes, nüüd ta luges võib-olla juba — mida ta küll mõtles? Kas ta aimas kohe, kes oli kirjutaja?... Aga kui ta viimaks põlgas teda selle kirja pärast? Kui polnud ta meelest sobiv kirjutada tütarlapsel kohtamiskutset noormehele?... — Mis siis, kui ta oli teinud endale halba hea asemel?... — Ja poissi ei tulnud ega tulnud veel.

Tal polnud enam julgust kõndida maja ees, ta sammus kaugemale, üha ümber vaadates. Mõõdujad näisid vaatavat teda uurivalt ja poolpilkavalt, nagu teaksid nad midagi ja tahaksid teada veel rohkem. Ootaja tütarlaps tundis järsku, nagu oleks ta armastus pere-mehe hellalt turgutatud hobusena sattunud laada piitsalõökide ja söimusõnade keerisesse. Kuskil seisis Artur Male ning heitis halvaks-paneva õlakehitusega muljutud kirjalehekese paberikorvi.

Nähes poissi väljuvat Elsa Reinu tundis kergendust ning sööstis ta juure, nagu laskunuks poiss taevast tulesõnumitega. Poiss aga oli sõnaaht, tal polnud midagi muud ütelda, kui vaid et üks noorherra oli kirja vastu võtnud. Kaval naeratus ta kõhnas lapse näos oli määrdunud ja teadlik. Elsa Reinu pörkas sellest tagasi, nagu änganuks poiss talle hoobi näkku. Ta võttis segaselt oma väikese kulunud käsitasku. Üks kroonine paberraha ja mõned metallkettad puutusid talle näppu.

Tahtmatult kaalus ta poisi tasu oma armastusega. Ja kui ta ulatas sellele kroonise, tundis ta kahetsust ja piinlikkust summa vähesusest.

Riigi
Kunstisõstus-
kool

„Vana maja“

Kuid poiss tegi suured silmad, kogeles: „Oh, kui palju!“ ning sirutas käe kõheldes raha järele, suu ümber vilgas naeratus.

Tõsiste raskete huultega kõndis Elsa Reinu koju — õhus rippus nagu küsimärk ja see laskus aeg-ajalt maha ja löikas ta pihta terava sirbina. Vankrile oli antud tõuge — kuhu veeresid nüüd rattad?

Ta toas lebas veel segipaisatud kirja-proove, peegel oli endiselt tuhm ning näitas talle ängistatud halva südametunnistusega nägu. Väsinult heitis ta voodile ning hakkas jälgima kella osutite käiku oma käerandmel.

Lebades liikumatult lambi kollakas valguses, tal oli tunne, nagu tõusnuks ta murestust lapseolemist vastutusrikkasse täisikka, nagu ärganuks ta hõljuvatest unedest valusale tõelisusele.

Enne kaheksat ta tõttas juba Kastani allee poole. Sooritatava sammu erutavus, mida süvendas veel õhtune aeg, oli ta täitsa uimastanud. Ta mõttekujutus loovis suudluste ja kallistuste man, kuid need kujutelmad valmistasid talle rohkem piina kui naudingut.

Kastanid paistsid täna tavatult kõrged ja salastavad, nende vili lebas lehtede vahel teadliku silmana. Artur Male kogu näis hõljuvat nende all hiiglatiibadega linnuna.

Elsa Reinu suu kohmetus naeratuseks ja häbelikeks sõnuks ta nõudlevast lähedusaimest. Iga väravas peatunu, iga läheneja pani värahtama ta põlved. Alles kui ta oli kõndinud märgendatud tänavaosa lõpuni, kainenenes ta pisut ning esialgne roosa õhin kahvatus väikeseks pettumuseks. Ta kuulis Rae-koja kella löövet kaheksä ja tahtnuks olla korraga igas tänavapunktis, et tabada Artur Malet. Mida nad küll ütlevad üksteisele? Millised pilgud kohtuvad? Elsa Reinu punastus juba enneaegu.

Ta kõndis nüüd jälle tagasi peksva südamega: üks, kaks, see oli nüüd Artur Male! — Eksitus! — Seisatus üks, möödus teine, avati uksi, suleti väravaid — Elsa Reinu kõndis veel ikka ükski alleel, rabistades aeg-ajalt kingaga kuivanud kastanilehti. Unistus ja juhmus tegi nüüd armsaks ta näo, ta pihud hellusid, nagu idamaa uimav lill ta liibunuks nüüd Artur Male palgele.

Pool üheksa... kolm veerand, tütarlaps seisib avatud värava varjus ja ootas. Ta oli unustanud sõnad, millised oli valmis seadnud Artur Male jaoks. Ta seisib ja ootas ning oli hirmus väsinud, nagu kinkinuks ta endast juba kõik, ja tundis hirmu, et tal pole saabujale enam midagi anda, ei ühtki leebet sõna, ei väikest paitust.

Kell üheksa — Artur Male jääb nii hiljaks. Elsa Reinu kõnnib väga väga aegamööda tänavat mööda üles ja alla, alla ja üles. Vastutulijad vaatavad teda uurivalt ja mööduvad.

Veerand kümme... pool kümme — suur kaartidest üleslöödud loss on varisenud kokku, valges üliõpilasmütsis tütarlaps toetab oma üksiku selja vastu võõrast teivasaeda. Ta silmad on kustunud, ta suu tuim, ootamatu külm paneb ta värahtama. Ta äsjapestud valge kaelasall näib laternavarjus hall ja määrdunud nagu ta kinnasteta väikesed käedki. Kulunud kinganinad osutavad häbenematult oma vaesust.

Siis ta pöördub teele, kust ta kahe tunni eest tõttas õhetaval ootusel, õlanurk liigub raskelt, samm ronib vaevaliselt. Nagu haige koerake, kes saanud peremehelt hoolimatu jalatõuke, lonkab ta redusse oma toakese poole.

Emma Liiv

Noorsoo osa raamatu levitamises

Raamatu tähtsust meie kultuurilises elus on meil käsitletud igakülgselt. Hindame tema suurt osa meie rahva kujundamisel ja kasvatamisel aegade taustal, mil meie iseseisvuse unelmadki olid tallatud võõra võimu karmuse alla; veel suurem on aga raamatu tähtsus tänapäeval. Kaasaeg oma pidevalt kiiretempolise evolutsiooniga ja sageli pöördeliste muudatustega oma eluavaldisis, võimaldab ainult neil seda progressi kaasa teha, kes peavad ajaga sammu. Arenev elu seab meile järjest uusi nõudeid ja ta ruttaks meist mööda, milline ka oleks meie hariduslik ettevalmistus, kui me ei täiendaks oma teadmisi. Raamat on lütteks, milles me karastame endid selleks pinevaks võidujooksuks ajaga, ja ta jääb, hoolimata loendamatuist tehnilisist uuendustist, ikkagi selleks põhiliseks vahendiks, mille abil me endid täiendame.

Kuid raamatu tähtsuse tunnustamisega üksi on vähe tehtud raamatu heaks. Raamat täidab ainult siis oma otstarbe, kui on kindlustatud tema levik. „Hea raamatu laiimatele rahvahulkadele kättesaadavaks tegemine on esmajärgulise tähtsusega ülesanne,“ kirjutab haridusminister A. Jaakson Raamatunädala brošüüris.

Üldiselt valitseb meil suur huvi raamatu vastu. Samuti ei või meie kurta uut¹⁾ raamatute vähest ilmumist. Aga sellega piiruvadki meie raamatuturu rõõmustavad küljed: kord kirjastatuna jääb raamat (välja arvatud mõned sajad eksemplarid menukate teoste, sada kuni paarsada vähem läbilõõvate juures) seisma kirjastuse riuleile ja uute raamatute pealetulekul (milledega sama kordub) vajuvad nad unustusse. Mis takistab nende levikut?

Täpse vastuse võib anda ainult üksikasjaline analüüs meie raamatuturust ja raamatu leviku probleemist¹⁾. Püüame ülevaatlilikult käsitleda neid põhjusi, mida kõige sagedamini öeldakse raamatu levikut pidurdavat ja vaatame, kuidas võiks noorsugu kaasa aidata nende kõrvaldamisel.

Kõige rohkem arvustust on esile kutsunud meie raamatu hind, mida peetakse liiga kõrgeks. Kirjastuste ajakohastest põhjendustist väärib peamist tähelepanu seisukoht, milles raamatu hind seatakse sõltuvusse raamatu levikust: alles siis võib raamatu hinda alandada, kui tema tiraaž seda õigustab.

Meil on ajalehtedes ja avalikkuses väga palju kõneldud raamatute hinna alandamise

vajadusest ja võimalustest, ja teataval määral ongi siin saavutatud tagajärgi raamatute müümisel kirjastuste poolt propageeritavate ette- tellimiste näol. Kuid see algatus on ostjaskonnas leidnud sageli arvustavat suhtumist, nagu peaks lugeja ja kirjastuse huvid alati diametraalselt vastupidised olema! Raske oleks otsustada, kuivõrd lugejaskonna vastu- seis on õigustatud. Kaalutelles neid positiiv- seid momente, mida selline leviku moodus kaasa toob, soodsa hinna, maksutingimuste ja eelkõige ühtlase väärtusega tervikliku ilu- kirjandusliku sarja näol, tunduvad avaldatud vastuväited (lugeja sidumine pikemaegselt ühe kirjastusega ja ühtlaadi kirjanduse see- riaga, raamatulevitajate — agentide pealetük- kivus jne.) märksa kergekaalulisemadena ja sellega peaks see esimene üritus raamatu hin- na alandamiseks leidma poolehoidu.

Mitte vähem sageli, ja eriti maal kurdetakse meie raamatute raskelt arusaadava keele üle. Nähtavasti vihjatakse siin üldiselt kehtivaile keeleuuenenduslikkudele vormidele ja võib-olla leinab vanem põlv sellega taga koguni raamatuist väljatõrjutud magus-sentimentaalsel ainestikku ühes gooti tähestikuga. Kui ka need väited on põhjendatud, ei saa siin loomulikult enam kõne alla tulla vastutulelikkus raamatu koostaja poolt. See oleks anakronism. Ennemini peaks kõigi abinõudega õhu- tama lugeja kaasasammumist ajaga ja uuendustega mida aeg toob igal alal, seega ka keeles.

Meie ei peatu etteheidete juures, mille si- hiks on raamatust esineva mõtelaadi ja ma- ilmavaate arvustamine. On enesestmõistetav, et siin ei jõuta kunagi üldiselt vastuvõetavale seisukohale ja et tänapäeva raamatuturg võim-aldab igähele sobiva lektüüri leidmist.

Kokkuvõetult moodustab eeltoodu need põh- jused, mis pidurdavad suurel määral lugeja ostutahet.

Vaatleme nüüd neid takistusi, mis lugejal on ees kõigest hoolimata püsinud ostutahet rahuldamisel. Siin peitubki meie raamatu le- vitamise küsimuse tuum, sest raamatu ost- mine, eriti maal, on olnud ja on praegugi selliseks probleemiks, mida väga vähesed on suutnud edukalt lahendada.

Raamatu levitamise loomulikuks mooduseks on müük raamatukauplustest. Lähemalt tut- vudes meie raamatukaupluste võrgu seisun- diga näeme, et välja arvatud mõned suure- mad ärid meie suurlinnades, teised on võime- tud rahuldama algelisemagi lugeja nõudeid.

Jättes kõrvala raamatukaupmeeste vastuväi- ted: kõrged maksud, raamatuisse investeerit- tud kapitali vähene ja pealegi pikaajaline ta- sustus jne., seisame tõsisaja ees, et raamatu-

¹⁾ Raamatu leviku probleeme käsitleb väga põhjalikult mag. P. Ambur ERK nr. 5 ilmuma hakanud artiklis „Raamatu levitamise probleeme“.

kauplus oma praeguses seisundis ei ole koht, kust võiksime raamatuid hankida. Kõnelemata sellest, et ei võimaldu kõige väiksematki ülevaadet saada ilmunud raamatuid, kauplustes ei ole ka kõige levinumaid teoseid; need tellitakse alles ostja vastaval soovil, kas Tallinnast või Tartust.

Loomulikult ei õhuta selline olukord huvi raamatu vastu, veel vähem raamatuostmist.

Ometi oleme aga üksmeel selles, et raamatu hüved peavad olema kõigile kättesaadavad, et eesti ja kogu maailma kultuuri paremik levib just raamatu kaudu igasse kodusse.

Selle saavutamiseks ei aita üksi aegajalistest raamatunädalast, aastaist, isegi viisaastakuist. Raamatupropaganda peab olema alaline. Tema deviisid peavad jääma kogu meie vaimse elu püsivaiks juhtlauseiks. Tema teostajate hulk peab olema arvukas. Ta peab toetuma tervele eesti rahvale, eriti aga noorsoole. Ainult siis, kui ta pidevalt värskendub nooruse energiast ja teotsemisrõõmest, annab ta tulemusi, millede juures võime kõnelda eesti kultuuriliste saavutuste kõrgpunktidest.

Ülesanded, mis sellejuures noorsoole langevad, on ulatuslikud. Lähema selgitustöö kõrval, mida pidevalt peab tehtama oma ümbruskonnas, tuleb aktiivselt osa võtta raamatu levitamisestki. Nii üks kui teine nõuab tõsist hoolt ja tööd.

Arusaamine raamatu tähtsusest ja hädavajalikkusest peab tungima kõige mahajäetumasse eluasemessegi. Kui palju on üle riigi neid kohti, kuhu ei ulatu tsentraliseeritud juhitud propagandalt! Nende mahajäänud paikade vaevarikas tutvustamine raamatu eluvalgusega olgu noorsoo esimeseks ülesandeks.

Aga ka neis kodus, kus raamat on asetatud aukohale, on noorsool küllaltki teha raamatu propageerimiseks. Igas uues raamatus kõneleb eelkõige teda sünnitanud aja vaim. Neis esinevad uued vaated, uued probleemid, uued mõisted ja keelgi; noorsugu on kaasa elanud nende loomise. Ta mõistab nende elavat sisukust, hindab nende ideede uudsust. Vanemale generatsioonile aga mõjuvad samad momendid sageli võõrastavalt. Noored peaksid siin selgitama oma kaasaja raamatute ideoloogiat, uute voolude sisu ja paremust, olema kõigiti abiks, et niigi pinev generatsioonidevaheline konflikt ei toituks kaasaja raamatuid.

Ja lõpuks peab noorsugu suunama selgitustöö omagi ringkondadele. Ei ole harukordsed need noored, kes, haaratud tehnilistest saavutustest tänapäeva eluvaldustes, näevad raamatutes mingit ajaloolist, ainult humanitaar-aladele kohast enesevalduse vormi. Ma ei julgeks väita, et nende seisukoht oleks ajast etteruttamine, ülilmoodne. Raamatu praegune läbilõõnud seisund, samuti tema levimine järjest uutele aladele, vihjab küll ennemini sellele, et raamatu osa meie kultuurilises elus on alles oma arenemise lähtepunktil kui et ta oma osa oleks juba lõpuni elanud.

Nii vajab raamatupropaganda veel küllaltki palju ja küllaltki laiadastest ringkondades

tõhusat selgitustööd enne kui tulemused võivad konkreetset mõjustada eesti raamatu arengut.

Kuid ei piisa üksi selgitustööst. Noored peavad olema eeskujuks ka nende juhtlauseste elluviimisel, mida nad propageerivad. See on raamatupropaganda edukuse pandiks.

Selgitades isikliku raamatukogu vajadust, peavad noored selle eelkõige soetama ise. Propageerides mõne üldvajaliku raamatu ostmist, peavad nad veendunud olema selle kasulikkuses isiklikkude kogemuste põhjal.

Võib-olla ei võimalda praegune üldine majanduslik seisund noortele isiklikkude raamatute soetamist sellisel määral nagu nad seda sooviksid. Kuid ühistöö viljana saaks sellestki üle, asutades kohalikkude raamatukogudega paralleelselt, aga kitsama teotsemisraadiusega lugemisringe. Ühiselt ostetud raamatud võib pärast lugemist kinkida raamatukogule või jagada need liikmete vahel.

Ka kohalikkude raamatukogude töös jääb noorte täita oluline osa. Nemad peaksid õigupoolest olema raamatukogu arvukamad tarvitajad ja määrama ka tema sisu. Loomulikult nõuab see noortelt täit teadvust vastutusest, mis nad sellega endale võtavad. Nende hüvid peavad avalduma raamatute valikus, millede kasulikkus leviks kogu ümbruskonnale. Nad ei tohi siinjuures püüda rahuldada oma ajaviitelisi nõudeid, vaid kogu nende energia peab olema suunatud lugeja maitse üldisele tõstmisele.

Ja lõpuks: Üheks olulisemaks osaks noorsootöös raamatu propageerimisel jääb ka nende lünkade võimalusi mõõda täitmine, mida jätab raamatukaupluste seisund. Rohkem liikuvana, aktiivsetena, võtku noored endale vahendus raamatute soetamisel seal, kus raamatukauplusi ei ole. Kus neid on, seal katsutagu selgitustega ja kas või nõudlikkusegagi mõjustada nende ajakohaseks kujunemist.

Niipalju kokkuvõetult sellest, mida noored võiksid teha eesti raamatu kasuks. Sellejuures esitatud harvad ja katkendilised mõtted ei pretendeeri noortele uute teotsemis-alade avastamisele. Nende sihiks on vaid meenutada noortele seda suurt tähtsust, mida omistatakse nende võimele ja energiale igas meie eluvalduses. Noori on alati vaimustanud loov töö. Ei maksa selles mõtteavalduses näha ainult piiratud tehnilist loominguprotsessi, vaid kõiki neid avaraid horisonte, mille poole meie vaist ja tunded õhutavad levima igat loomingut. Selles mõttes on ka iga elluviidud algatuse jätkamine loov töö. Ja kultuurilises elus veel rohkem kui muudel aladel.

Raamatu loominguprotsessist kitsamas mõttes ei ole võimalik kõigil osa võtta, silmas pidades neid suuri nõudeid, millised ta üles seab raamatu koostajale ja kirjastajale. Raamatu loominguprotsessist aga — tema laiemas mõttes — selles mõttes, mis haarab kogu raamatu missiooni —, võib igaüks osa võtta. Ta ootab koguni seda.

J. Relupi

O. MIKIVER

Saunas

Etüüde teemal: Lauliku tee

1.
Rütm tuksatab hemoglobiinis,
saab sünnitelt sellest ta laul.
Pea rüümis
on Taaveti allutat Saul!
Suur väärtuste ümberhinnang,
vangub tunnete, mõistete kaal;
kuni viimaks kõik linnad
tas vallutand kunstide Paal...

2.
Parketil näeb meistreid suuri,
muusa teenreid parnassil.
Tema ise veel aabitsat uurib
templi kolmandakorra terrassil.
Vaata ette, et taga su ukсед
ei suletaks äkki!
Siia sissepääs neil vaid, kel kutsed,
parem heaga ju läki!

3.
Ent sinna jäi, taskutes kraamis
ja vaata — leidiski säääl
kortsund pileti, trükitult raamis
mil „õpilasseisukoht“ päääl!
Hetk kõhkles, kas parem ehk minna?
Ons mõtet siin vaevata jalgu?
Ent ometi, teab miks, jäi sinna
ja sellest ta Kolgata algas...

4.
Pea kätel debüüdi tal rakud,
näib võidetud Room!
Kuid tõeliselt tuulde end pakub,
sest ümbrus tal kõlatu poom...
Kuna mustagi valgeks ehk vaapab
vaid oma taskust kaob penn;
turul seistes viimaks ta saapad
viivad asfalt ja porine renn...

5.
Ja tuleb kord ostja — on hilja,
pea otsas ju maine ta matk!

Ning nooruse aatleva vilja
pärib hingitsev vanaduskatk...
Läind tervis nii endal kui perel,
ta süda nii vilets ja hell!
Rütm üha ent tasaneb verel,
— pea kaksteist lõõb eluea kell...
Ning kuulsus, ta kurnast nii kibe,
jäab suhu vaid mõrane maik;
sest meeles on noorustee libe,
valuaastate viletsupaik!

6.
Rängalt nooruse julgeil kalkulatsioonel
Elu punane pliiats teind korrektoori;
hooletul joonel
vedanud ringe ja ellipseid suuri.
Paar korda hobuseft kukkund,
mõnel edu see kindlaim pant;
Elu „õppust“ liig ohtralt kel pakkund,
sellest lõppude-lõpuks saab sant!

7.
Veel kiratseb ilmas, protestib,
on ju „looduse isanda“ soost.
Lõpuks täidetud elu kõik testid
ning laguneb koost...

Kogu oskuse mängu ta pannud,
üles ütelnud määrat repliigid.
Ja ometi kannud
maise kontosse tühised viigid!

8.
Kui tuletikk, vajumas lāngu,
läind kogu ta maine retk;
nii palju ta pannud siin mängu,
et heleneks ümbrus vaid hetk...

Dualismis ürgses on roojus,
kõik koor mis ja püsiv vakuuum.
Kaob tikugi tahm, ent ta soojus
on jääv, kus me maailmaruum.

Ivar Päälsõn

A. VIHVELIN

„Tartu vallutamine”

RUDOLF SABURI II

14. jaanuaril pühitseti Tartus suure pidulikkusega Tartu vabastamise 20. aastapäeva. Sel puhul avaldame alljärgneva kirjutuse, mis käsitleb üht Tartu lahingu sangarit. Toimetus.

Tartu vabastamise eest tuli tasuda vere hinda juba ägedates võitlustes Tartule lähenemisel. Viimane võitlus Tähtvere pargi ees Tartu vabanemise eel möödus meie vägedele siiski õnnelikult, kui arvestada vastase suurt ülekaalu. Jäi küll lumme haavatuid, kuid mitte suurel arvul. Ja kõik nad paranesid haavadest, — välja arvatud üks: Rudolf Saburi.

Rudolf Saburi oli kolm päeva varem saanud kahekümne kolme aastaseks. Ta sündis Harjumaal Triigi vallas, kaotas noorena isa, jäädes oma ema kädetööga toita. Kuigi tal olid nõrgad kopsud, läks ta noore poisina ja pakus end, kui algas maailmasõda, vabatahtlikuna sõtta. Hädise tervise pärast teda aga ei võetud. Ta paranes, ta ei loobunud oma mõttest, ja me leiame

ta vene vägedega sõjaliinil Karpaatides. Uuesti leiame ta 176. tagavara polgus Krasnoje Seloos, kust ta vabastati ja saadeti koju. Oma vaesest kodust ta käis jälle väljas tööl, oli suviline taludes.

Kui algas Vabadussõda, oli Rudolf Saburi esimesi, kes vabatahtlikuna tuli ja andis end üles kodukaitsjana. Esimese soomusrongiga ta sõitis liinile ja võttis osa sellel kõikidest lahinguist kuni Tartuni...

Kui meie esimene soomusrong, teel Tartu vabastamisele, jõudis Emajõe sillast üle, loomulikult ka sillal lahingut lüües, ta saatis maha dessandi, kes Tartut pidi küljelt ründama. Ise ta pidas elu ja surma peale raudteel kahevõitlust punaste soomusrongiga. Dessant tuli üle raudtee ja Tähtvere pargi vahelise maariba, ja Tähtvere pargi ees ka viimasel tuli otsustav lahing vastu võtta.

Siia, Tähtvere väljale Saburi jäi, haavatuna lumme. Ta kaaslased pak-

kusid üksteise võidu oma elu võidu eest, aega polnud haavatute jaoks.

Saburi asus roomama tagasi soomusrongile. Kuid nüüd tabas vaenlase kuul kuklast ta silmanärve, mistõttu ta kaotas nägemise.

Kui ta viimaks ära toodi lahinguväljalt, oli tal mitu kuulihaava kehas.

Ajal, mil Rudolf Saburi oli lahingus Tähtvere väljal, ta õde, kes teenis Tartus, jälgis Vabriku t. viiekordse maja aknast ülevalt lahingu käiku, ega teadnud, et ka tema vend on võiduga kohal, — ta ei teadnud üldse, kus vend on ja et see verest tühjaksjooksnuna lamas lumes.

Kui punased jaamast põgenesid ja meie soomusrong hurraa-hüüete saatel jaama sisse sõitis, oli Rudolf Saburi õde üks neist, kes omadele siis vastu jooksis, süda tulvil tänulikkust.

Üks soomusrongi ohvitser hüppas rongilt maha ja otsis voorimehi, lausudes: „Meil on peal raskelt haavatuid...“

Kuid hobusemehi polnud kustki lei-

da. Lahingumüra oli nad varjule peletanud.

Külm. Saburi õelgi hakkas külm, ta ei jõudnud oodata haavatute väljakandmist. Ta jooksis koju tagasi. Ta ikka ei teadnud, et juba surmaga heitlev vend samuti ootas haiglasse viimist.

Tartu haiglas viimane sulges igaveseks oma pimedaksjäänud silmad.

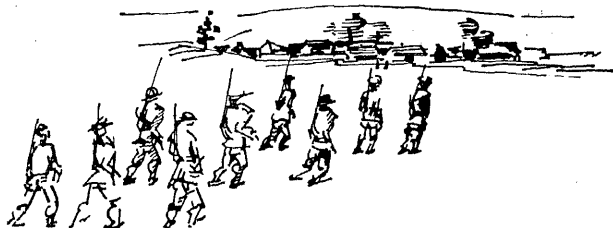
„Rudolf Saburi surnukeha on Tartust Tallinna jõudnud ja Eesti sõjaväe haigemaja surnukuuri mahutatud. Ühistöö.“

See on teade, mille leidsid ema ja õde ootamatult ajalehest.

Poeg, kes vaese ema sulasorvuna kogu aja igatses maad, kohakest, talu, et elada ilusamat, rõõmsamat, muretumat elu, saabus surnuna vanale emale külla; ta elujõud oli nõrgunud Tähtvere väljal tilk tilga haaval lumme ja jäässe.

Rudolf Saburile annetati Vabadusrist, mida tema silmad aga enam ei näinud.

J. Pert

Hymn vabadusele

Sind kuldab vabaduse päike,
oh meheks sirgub eesti noor,
ja läbi vabaduse lõunaläike
seal hõikab vaba rahva koor.

Sull' antud vabadus, et oleks
Sa täitjaks rahvusaatele,
et kasuks Sinu tegu tuleks
riiktervikluse vaatele.

Jõujaama hool
rakendub vaim.
Lylita vool!

Riik vaba ikka juhtigu Su teida:
kui hõlmaks vääri omamõtteid rind,
ei iial olgu tegudes neid leida —
nad yhiskonnast eemaldaksid Sind.

Ning hirmsast eksimõttest hoidu,
et võiksid leida õnne kõrvalteedel
Sa,
kus otsind synges riigivaenus peidu;
neist olgu kaugel vaba Eesti
noorusmaa!

Jõujaama hool
rakendub vaim.
Lylita vool!

Ilmar Laaban

Eesti noorus ja tehnika

Tehnika ja masinate ajastu on õieti algamas. Kui nõustuda nendega, kes väidavad, et inimsoo senine iga on 1.000.000 aastat, võime ütelda, et 99% sellest ajast inimene pidi läbi ajama ainult enda musklite jõuga. Selle järgi, umbes 10.000 aastat tagasi, inimene õppis kasutama enda vajadusteks loomade — hobuse, eesli ja härja tööjõudu, mis andis musklite töövõimes umbes kümnekordse suurenemise. Ja alles umbes 100 aastat tagasi, s. t. kui oli läbi käidud 99,99% inimsoo senisest arenemisteedest, leiutati ja võeti kasutamisele aurumasin, millele peatselt järgnesid auruturbiin, sisepõlemootor ja elektrienergia.

Mehaaniliste jõumasinate tarvituselevõtt võimaldas seninähtamatu tööstusliku arengu, millega omakorda osutus võimalikuks varustada inimkonda senisest palju suuremas ulatuses mitmesuguste elutarvetega. Elu, nii ütelda, pääsis paisu tagant lahti; õige suures ulatuses paranesid inimeste elutingimused ja tõusis elustandard. Igas riigis seesugune areng arusaadavalt on toimunud erisuguse tempoga, kuid et lähidaltki iseloomustada vastavaid seniseid tippsaavutusi, nimetaksin, et Ameerika Ühendriigis praegu kasutatava mehaanilise energia hulk on võrdne sellega, mida suudaksid arendada 30 orja iga USA elaniku käsutuses. Ja selle tulemused: kuigi Ameerika Ühendriikidele kuulub kõigest 6% kogu maailma pindalast ja 7% rahvastikust, töötab seal ometi 60% kogu maailma telefonidest, 80% autodest, 33% raudteedest. Tähtsamatest toorainetest (metallid, õli, kivisüsi jne.) toodetakse ja tarvitatakse seal umbes 50% kogu maailma läbikäigust ja rahva üldostujõud on seal suurem kui 500.000.000 eurooplastel või biljonil aasialasel.

Meil Eestis tehnika ja masinate ajastu eeltooduga võrreldes teeb alles esimesi arglikke samme. Aga pole mingit kahtlust, et meilgi tuleb läbi teha samalaadiline areng. Kuigi paljud üksikasjad meil, kui märksa väiksemal rahval tulevad kujundada teissugustena,

jääb ometi arengu üldine suund samaks. Kui tahame oma riigi üles ehitada niisugusena, et kõik kodanikud võimalikult suurel määral võiksid osa saada nüüdisaegse kultuuri hüvedest — ja see on ju meie kõikide ühiseks südamesooviks — siis peame kõigepealt õppima kasutama selle saavutamiseks tarvilikke abinõusid — masinaid ja tehnikat.

Viimaste aastate hoogsas majanduselu tõusus hakkavadki juba väljakujunema meie tehnilise arengu lähemad sihtjooned. Nimetaksin neist tähtsamaid:

1) Tuleb läbi viia võimalikult peatselt maa täielik elektrifitseerimine, mis annaks küllaldast valgust võimalikult igasse kodusse ja teeks ühtlasi mehaanilise jõu igal pool ja igaks otstarbeks küllalt kättesaadavaks.

2) Tuleb välja arendada meie maa põue- ja muudel loodusvaradel baseeruv tööstus, mis suudaks täita siseturu järjest kasvavaid nõudeid ja mille saaduste väljavedu ühtlasi võimaldaks välismailt hankida kõike seda, mida meil ei leidu, või mida meie väikestes oludes ei tasu valmistada.

3) Tuleb läbi viia meie põllumajanduse mehhaniseerimine, mis vabastaks põllutöö juurest tööjõudu teiste intensiivsemate tööalade jaoks ja ühtlasi looks inimväärsemaid tööttingimusi kõigile põllumajanduses tegutsejatele.

4) Meie ehitustegevus tuleb ümber korraldada ja senisest märksa inten-

siivsemaks muuta, et suudaksime võimalikult peatselt asendada kõik senised kitsad ja ebatervislikud elamud uute otstarbekamate ja püsivamatega (kivist) ja ehitada väarikamad hooned meie koolidele ja muudele asutustele.

5) Peame väljaarendama nüüdisaja nõuetele vastava teedevõrgu, veelgi mitmekordistama oma jõuvankrite arvu, veelgi suuremas ulatuses kõigile kättesaadavaks tegema moodsad sidepidamisvahendid telefoni ja raadio näol jne. jne.

Ja kõik need ülesanded on kiireloomulised. Elu ei tunne seismist ja kui meie ise ei saa nende ülesannetega küllalt hästi ja kiiresti hakkama, kui meie ise ei suuda oma ümbrusega sammu pidada tehnilises ja kultuurilises arengus, siis, nagu meie Vabariigi President korduvalt kõiki on hoiatanud, võib varsti leiduda energilisemaid ja hakkajamad naaberrahvaid, kes tunnevad ennast olevat kutsutud ja seatud selleks, et kõik niisugused korraldused oma kätte kiskuda. Loodus ei salli tühjust — see vanaegne loodusteaduslik väide kehtib rahvastegi elus.

Kõik eelloetletud ülesanded vajavad kõigepealt aga täitjaid, s.t. meie vajakame lähematel aastakümnetel senisest palju rohkem inimesi, kes lisaks üldisele ettevõtlikkusele ja energiale omaksid vastavaid rakendusalaalisi teadmisi ja oskusi. Ja siin olemegi jõudnud kõige teravama küsimuse juure, sest ka kõige paremaid plaanidest ja masinatest pole küllalt kasu, kui meil puuduvad oskusjõud nende masinate juhtijaina ja plaanide teostajaina. Masinate muretsemine pealegi on peamiselt vaid raha küsimus. Nende muretsemiseks kulub ainult kuid või aastaid. Küllaldaste teadmiste ning oskustega tehnilise personali kasvatamine aga võtab pika aja, mõnedel aladel koguni aastakümneid. Siin on tühemik, mida peame hakkama aegsasti täitma ja eeskätt muidugi meie kasvava noorsoo hulga.

Ei saa väita, et meie kasvaval noorsool puuduks tehnilised huvid. Nende rahuldumist takistab aga suuresti meie vanema seltskonna mõtlemisviis. Ei suudeta ikka veel jõuda selgusele, et

need kasvatus- ja haridusideaalid, mis on kujunenud välja enne masinatehnilist ajajärku, on nüüd tublisti iganevad, eriti veel siis, kui pidada silmas mitte ainult praegust ajajärku, vaid tuleviku arenemissuundigi. Nii näeme, et meie seltskond, hoolimata aastaid kestnud selgitustööst kutsehariduse kasuks, ikkagi ripub südamega nende humanitaarsete haridusideaalide küljes, mis kujunesid välja paartuhat aastat tagasi vanas Kreekas ja osalt ka Itaalia renessansiajastul, endale aru andmata, et ühiskondliku elu alused on nüüd hoopis teissugused. Noorsuguise, nagu ma juba tähendasin, taipab intuiivselt olukorda õigemini. On näiteks vist vähe neid poisse, kes kasvades ei ilmuta elavat huvi igasuguste masinate vastu ja kes noorematel aastatel ei soovi saada vedurijuhiks või muuks selletaoliseks meistermeheks. Vanemate hool ja püüdmine sunnib aga poisi peatselt niisuguste raamatute juure, kust ta peab ammutama hoopis teissuguseid — humanitaartarkusi ja nii valmivadki meil noored, kes mõni aeg tagasi oleksid elus küllalt hästi hakkama saanud, kuid praegusel masinatehnilisel ajastul ei suuda teha kõike seda, mida elu nõuab.

Humanitaarideaalid püsivad kahjuks esikohal ka paljudes meie noorsooorganisatsioonides ja neid juhtivates keskustes. Paljude nende tegevus meenuab mulle elavalt maailmasõja eelset aega, tollal meil nii levinenud lauluja mänguseltside tegevust. Õpilaringides harrastatakse õige suurel määral kõneoskust, peetakse kirjanduslikke referaate, õpitakse esperantot (ikka veel leidub inimesi, kel pole midagi kasulikumat teha), pärast kooliaegsete noorte koondistes sageli jälle on rahvatantsud esikohal jne.

Olen kaugel sellest, et täielikult eitada neid eesmärke, mida seavad endale laulu- ja mänguseltside taolised organisatsioonid. Ka tehnikamees peab õppima osavõtmist seltskondlikust tööst ja tantsuoskuski pole temale põrmugi laita. Halb on vaid see, kui niisugused asjad muutuvad paljude noorte ainsateks huviobjektideks, sest niisugustest noortest ei saa meie küllalt kaasaaitajaid sellel suurel tehnilisel üles-

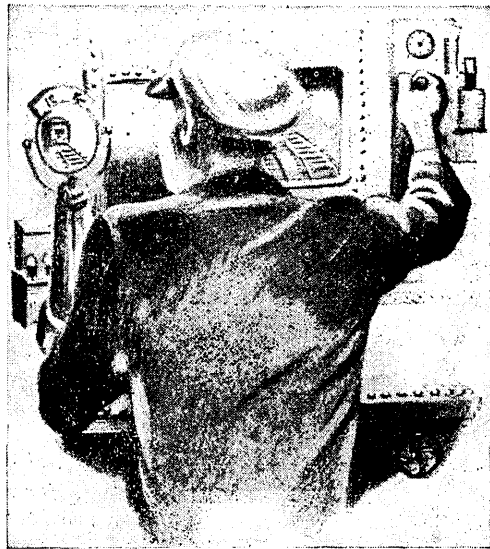
ehitustööl, mida peame teostama juba lähematel aastakümnetel.

Sellepärast viidagu rohkem tehnikat ja tehnilist mõtlemisviisi meie noorte ridadesse. Tehtagu neile selgeks, et kui eelmine põlv, kasutades ainult loomatööjõudu, suutis välja tungida peergudest petrooleumivalgustuseni, siis nüüd peame vallutama tehnika ja igalpool, kus võimalik, asendama inimese ja loomatööjõu mitmesuguste masinatega, sest ainult sel viisil jõuame meie omakorda petrooleumist elektrini, väikestest puumajadest avarate kivihooneteni, tolmustest ja kõveratest maanteedest sirgete betoon- või asfaltmagistraalteedeni jne. Võimaldatagu noortele mitte ainult laulda, rääkida ja tant-sida, vaid tutvustatagu neid ka tehnika saavutustega ja mitmesuguste vastavate päevaküsimustega, nende tähtsusega meie riigi ja rahva tulevikule, õpetatagu ka tehnilisi teadmisi ja oskusi, nii et nemadki suudaksid teadlikult kaasa elada nii senistele saavutustele kui ka järjekordsetele uutele ülesannetele ning, kus vaja, ka omad käed võimaluste kohaselt külge panna.

Rõõmustaval kombel on siingi juba võimalik märkida mõningaid edusamme. Üks meie suurematest noorsooorganisatsioonidest, kes iseseisvuse algusaastail tegutses peamiselt ainult humanitaarküsimustega, on juba õige suurel määral ümberorienteerunud tehniliste küsimuste suunas, ja nii näemegi ta töökavas palju mitmesuguseid tehnilisi kursusi, nii elektri, raadio, mootorite, katlate jne. alalt, näeme selle organisatsiooni poolt ülalpeetavaid ja hea eduga töötavaid tehnilisi koole jne.

Jääb soovida, et seesugune rõõmustav eeskuju leiaks peatset tähelepanu ka meie teistes noorsooorganisatsioonides. Ei ole muidugi tarvilik, et igast noorest peaks kasvama õppinud masinameister, küll aga peaks kõikidel olema arusaamist nendest tehnilistest küsimustest, mis meil praegu on põlevalt päevakorras.

*Jns. H. Norman,
koolide peainspektor*

Lambi valgel

Laualt langeb hämarat valgust,
seintel tapeet nagu talvapäev hall.
Siin on kõige lõpp ja algus —
ümber akende hangedevall.

Unelm mingi veel hämaras eksleb,
külmand ruutudel sädeleb jää.
Juba aimus südames peksleb:
siingi uks lahti murele jääb.

Iga tühistki rõõmu ja lootust
siin ma hoian kui liblikat peos.
Nagu kauge kevade ootus
siiski kusagil pesitseb eos.

Herbert Salu

Ristteel

Kaame nagu tinavalge
taeva kerkis poolik kuu;
läbi talveõhu kalge
rõkkas kustki kime: uu!

Läbi okste lumevaha
tantsiskles kunkirte vilk.
Risttee käänule jäi maha
minu värske veretilk.

Et mu hinge põhjast loita
võiks ka valgus-hüglamerd,
selleks püüan üha toita
Kuradit — tal andes verd.

Eks nüüd vaimukest veel nõrgu
ikka järjest, rida-reast
seni, kuni käändub põrgu
tee mu seltsiliste seast.

Ralf Parve

Aastavahetusel

Kes suudab vägistada püüdu
meis iidset, olla siiras, hea?
Kes lämmatada ürgset hüüdu:
„Hei, noorus, julgelt püsti pea!“

On noorte põlisõigus olla
jõekaldaid lõhkuv kevadvoog;
seks noored — laskem aated valla,
neis peitub Elu kandev hoog!

Kord kindlasti ka meie hinge
saab uuristama ajapuur,
ent nüüd meis puhkev nooruspinge,
mis püha, õilistav ja suur!...

Ivar Paulson

Vanaaasta viimisel tunnil

On taliõhtu — vaik ja sume.
Käes vana-aasta viimne tund.
Suur Saatus astub läbi lume.
Maarind on surmas tarretund.

Sa kärsitult nüüd hetke ootad,
mil aastast taas saab kaduvik.
Ja süda rinnas tasa loodab,
et Uus on parem, õnnelik.

Sa küll ei usu tinapani —
ent siiski korraks õnne kaed.
Käib tina särtsatades vanni
— ning aurupilve hõljub laes.

On vannipõhjas uhke ratsu
või sõiduvalmis purjelaev.
Siis nendest ennustada katsud —
ees sõjaretk või lainekaev...

Kui kajab kellalt kaksteist lööki,
ja kerkib Uue-aasta tiib,
läeb pereema lauta, kööki,
ja loomadele toitu viib.

Ning õues aralt üles vaatab:
kas kõrgel särab tähevõõ?
Kas taevas talle õnne saadab?
Või asjatu ta vaev ja töö?

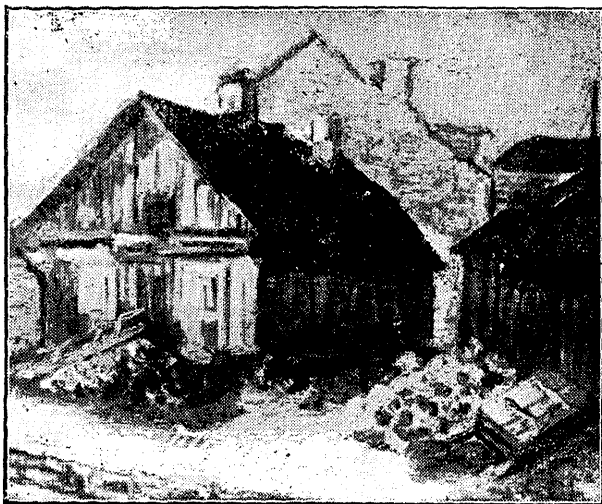
Nii seistes keset lumevõöti,
ta kuulab ootusärevil:
kas kuski peres „laudu löödi“,
või laulsid kellad väraval?

Sel vaikselt südaõisel tunnil
ta süda rinnas arg ja hell.
Ta seisab mõtteis hardais, kuni
äratab teda arukell...

Johannes Naaris

Ju sajandeid seesama lugu:
noor tõuseb, möllab, tardub siis...
Me, noored, juba seda sugu,
et võitluslaul me lemmikviis!

Ja kuigi mõttes end kõik tõkked
liig kergelt võita laseme,
eks elusta just noorte rõkked
maailma tumma vase me!

Riigi Kunsttööstuskool

Lohutuseks

Ära ole kurb... Ära ole nukker!
Ainult täna on veel hämar...

Ära ole kurb!
Ära leina! Vaata, ma olen siin
Ja ülal on päike...
Anna mulle oma käsi!

Ära ole nukker!...
Tule mu aeda! Sa ju armastid
Mu roose, neid kummalisi
Õisi seal rohus!

Tule ja anna
Mulle oma käsi!
Ainult täna on veel hämar,
Ja täna on nii raske. —

Aigar Kaare

Mõtteid tööst

Näha elu nagu ta on ja teda siiski armastada," see on õilis, ent raskelt teostatav ideaal. Elu armastamiseks tavaliselt eelistame mõnegi väärnähte puhul silmi kinni pigistada ja teisel olematuid hüvesid kujutella seal, kus nad tõeliselt puuduvad. Elu on puudulik, nendime seda avasilmi vaadeldes. Ning mööname, et täiusliku elu loomiseks peab appi tulema inimene oma aruga. Peab töötama, et viimistleda seda elu, mille loodus meile n. ö. toorel kujul kätte on annud. Järelikult, loomise protsess, mida I Moosese raamatu autor pidas lõpetatuks kuue päevaga, kestub veel tänapäeval ja saab kestma edaspidigi, seni kui kestab elu meie planeedil. Ehkki inimõistus teeb järjest uusi edusamme teaduses ja tehnikas, kuigi ta üha enam rakendab tööhe surnud metalli, ei saa ta enda loodud instrumente ja masinaid ometi kunagi eksisteerima jätta omapääd. See näib sama võimatuks kui perpetuum mobile idee teostamine. Näib, et andes oma lihaste töö masinaile, kuhjab inimene vastavalt enam tööd ajule — töötegevus jääb ikkagi, jääb elu paratamatu osana. „Töö on nii emalikult hääd, et on ülekohus nõuda temalt muud tasu, kui suurt, puhast rõõmu,“ kirjutab üks kirjanik. Ent vaadeldagem, kui palju leidub inimesi, kes võtavad töölt vastu selle tasu? Oi jah, muusugust tasu ollakse küll varmad nõudma: elumugavusi, kuulsust, tunnustust ning kõiksugu maist vara, kuid seda, mida töö ise pakub — töö rõõmu, seda ei taheta ega nõuta. Tööd peetakse alandavaks, töötamisvajaduses nähakse inimese ürgse vabadusetungi kitsendamist. Aga ometi on töö elu ja edu alus, on jumalikki selles mõttes, et selle kaudu toimub maailma loomisprotsessi pidev jätkamine. Kas pole siis vaade töö alandavast toimest väär, sest jumalikkus ja alandus ei mahu samasse mõistesse?

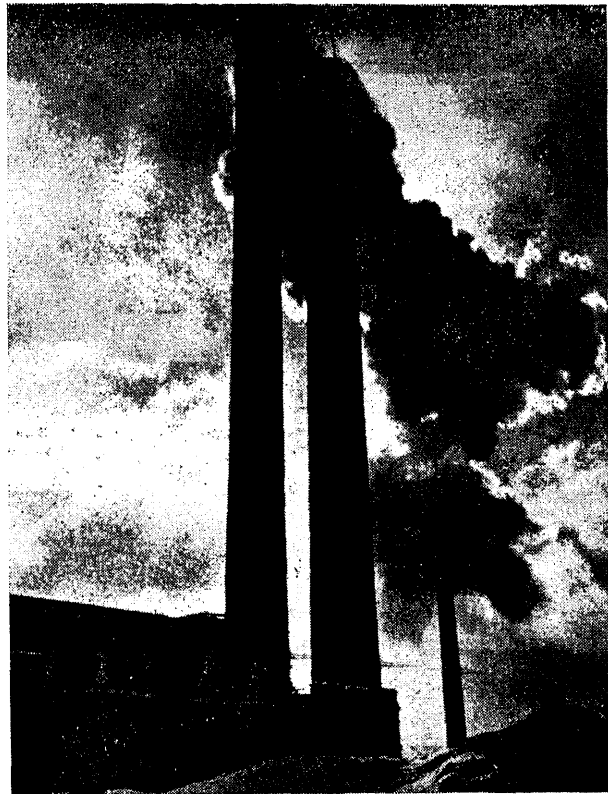
Ei saa salata, et töö, nagu paljud teisedki õilsad asjad, on leidnud sellist rakendust, et ta tõesti tundub alandavana. Sääl, kus töötaja saavutused ka-

sutatakse lõviosas ära teiste poolt, kus ühede külvi rahulikult lõikavad teised, ei olene sellise ülekohtu olemasolu aga mitte tööst endast, vaid inimesest. See on probleem, mis ootab lahendust igalt uult inimpõlvelt, seni kahjuks asjata, kuigi lahendus näib võrratult lihtne: igale töötajale oma töövilja kasutamise õigus!

Töös on inimkonna edu ja õnne alus; praegu on see Okasroosikesena magamas oma und, ainult okaspõõsad ja ohud on kõik, mida temast näeme. Tarvitseb aga jõuda kord läbi okastest ja ohtudest, et okaspõõsad muutuks lillepuhmaiks ja ärkaks õnnelik elu. Millal saabub prints, kes suudab seda? Kas pole selleks juba kaasaja noorus?

M. Suveste

Korstnad

„Naiste loomisest“ ja selle arvustusest

Pühitseme mõnesuguseid suuri ja väikesi juubeleid küll elavate, küll surnute austamiseks ja mälestamiseks. Käesolevas tahaksin mõne reaga tähelepanu juhtida ühele kirjanduslikule surnule, kelle või mille sünnist möödus tänava 125 aastat. See on üks väikene, kuuerealine laulukene, mis oli elav, s. t. loetav meie vanaisade isade päevil, kuid on olnud sama hästi kui hauas meie järgnevate põlvkondade kirjanduslikule publikule. Huvitavamaks teeb seda epigrammi aga asjaolu, et meie vanaisade isi hooldavad saksa pastorid on näinud selles salmikus koguni ohtu armsa maarahva moraalile.

Värsikene on esmakordselt ilmunud ühes seni leidmatuks jäänud tartukeelses kalendris „1814 ajastaja peäle“, kuid ära trükitud ja sellega meilegi päästetud tol ajal Pärnus ilmunud J. H. Rosenplänteri ajakirjas „Beiträge zur genaueren Kenntniss der Estnischen Sprache“. Seal arvustatakse tartukeelseid kalendreid üldse, aga ka meie epigrammikest eraldi. Salmik ise on järgmine:

Naissi loomisest

Wanna Esja Adam heidas
Paradisin maggama;
Temma külle luisjt hakkas
Jummal Ewast teggema.
„Daene Esja Adam ja,
Mes ja heitsit maggama?“

Huvitavam kui laulukene ise on tema kohta ilmunud arvustus. See kõlab tõlkes nõnda:

Milleks peab eestlastele serveerima niisugust magedat nalja ja selliseid puserikke mõt-

teid? „Aadamale pannakse patuks, et ta magama jäi; aga kas ta ei pidanud siis magama, kui Jumal seda tahtis? Kas ta mitte kunagi poleks pidanud magama? Ja kas Aadam seda üldse oleks takistada suutnud, et Jumal naist luua tahtis? Või oleks olnud parem, kui Jumal Eevat poleks loonud? Võiks siis inimesesugu temata üldse kesta? Ja ons siis naised aina õnnetuseks meestele? Selle laulukese vähestest ridadest kerkivad esile kõik niisugused meeletused — mis kasu võiksid nad eestlasele tuua?“

Ei ole teada, et salmik eestlaste seas mingit naistevastast või aga ka usuvastast liikumist esile oleks kutsunud. Arvatavasti suhtus enamik tolleaegseid tartukeelseid eestlasi sesse epigrammi samuti kui meie tänapäeval: kui nad olid noored ja kuulsid seda nalja esmakordselt — siis naeratusega, kui nad olid aga elus juba mõndagi head asja näinud, siis pidid nad vististi käega lööma ja lausuma: kulunud nali. See värs isepole tõenäoliselt mitte mõne eestlase ega ka mitte eestikeelse sakslase vaimusünnitus, vaid lihtne laen mõnest saksa kalendrisabast või naljalehest.

Kui me aga selle arvustuse üle pisut mõtteid mölgutame, siis tuleb meelde nagu midagi hoopis tuttavat ja tänapäevlikku. Ei ole ju eesti tänapäeva arvustuses tõepoolest mitte keegi välja astunud isa Aadama au kaitseks, aga kas ei ole see tühja pärast käratsemine omane rohkem kui ühele eesti arvustusele, mis kannab 100—120 võrra suuremat aastanumbrit, kui see lugu „Naissi loomisest“?

H. Tarand

ABI OTSIMAS

Arheoloogiline miniatuur

Ule vaikinud heinamaa metsa särab täiskuu. Süles uinuv laps tõttab naine mööda teed. Väike liigutab, häälitseb läbi une ja hõõrub sügelevat põske ema villase kuue vastu. „Oota, oota kullakene, küll see haldijas avitab, siis saab illike magada“. Sealt see jalgrada läbi kastese heina pöördu sarapuupõdsaste vahele. Ema tсандар käiku. Siin see peab olema! Viimaks ometi jõudis pärale! Ei ole aga aega veel puhata, kuigi on käidud hommikust saati, kaugest Rohu külast alates. Laps on ju raske kanda, paljuke ta ise joosta jõuab, ainult see paar sammukest oma rõõmuks.

On täis „moalisi“ vaeseke! Eks kevadel hoidja plika, rumaluke, pannud lapse kolmati sülgamata otse paljale maale — sealt nad tulidki, need „moalised“. Kratsib ja viriseb vaeseke, ei ole saanud emagi õiget und saadik juba kolmat kuuloomist. — „On ju otsitud ennegi abi! Küll sai teist saunas vihelda ja vanaämma võidega võida. Küllap vaeseke valu nägi, kas ta vähe võidmisel karjus? Võieti mageda võiga, võieti hapukoorega, joodeti kärnarohu ja seitsmemeheväge. Ei ole seni aidanud oma küla haldjaski, kuigi andis hõbedase sõle.

Ei mõista enam midagi! Küll see Võhksa kuulsa ohvrikivi haldjas ikkagi aitab! Mullu oli teiste perenaine paidid täis, oli kord päeva kadunud, pärast räägiti, olevat Võhksal käinud ja ohverdaud uhke paatri. Aga puhataks ta sai! — Ei tea, kas see Tagatare orjaplika tõesti nii sõge oli, et paatrit sealt ära läks tooma? Nii külas räägiti. Kuidas küll muidu need paidid just temale läksid?

Miks ei peaks haldjas tema väikest süütukest aitama? Ei tea ka ise kuidagi eksinud olevat. Kui ainult nägematult koju tagasi saaks, siis jääb tõi kindlasti kivile!“

Ema jõuab magajaga põdsaste vahelt läbi suure ohvrikivini. Pikka ja ara astub ema haige lapsega kivi ligi. — „Avita mu last, avita! Tee terveks!“

Võtab põuest pudeli allikaveega, valab selle kivi lohku, päästab sõrmest hõbedase sõrmuse, taskust hõbemünte lausub sõnu annile — see sulle, tervis mu lapsele — ja heidab asjad vette. Ettevaatlikult koorib riidest magava lapse, kastab ohvriveega vaeseke karnalist ihu.

„Ära nutsa, tasa, tasa, — ei tohi, kuulda keegi — susi piilub põõsa takka, ole vait, ole vait,“ vaigistab ta unestvirgunut ja litsub tihkuja suu vastu rinda. Mähib ruttu väikese puhataste palakasse, katab sooja sõbaga. Rebib siis lapse seljast võetud särgisabast ribasid, seob need sarapuu oksatele. Nüüd viskab üle öla pudeli kivi vastu puruks, peidab lapse silmad rätikusse ja tõttab tagasivaatamata tuldu teele.

Kui nüüd keegi ei näeks, ega saadaks tõbe tagasi!

Metsa serva pidi tõttab kiiresti ema. Tükk maad edasi jõudnud, kaob pinge ja alles nüüd tunneb, kui väsinud ta on ja kui tinaraske on käimisel uuesti uinunud laps ta kätel.

Küll ta veel jõuab koiduks kojugi! Kui ainult see haldjas nüüd aitaks! Kui keegi ainult tõbe enam tagasi ei saadaks!

A. Moora

Suusataja treening

On tõsi, et iga töö õpetab iseennast. Heaks suusatajaks saamisel on ainsaks teeks suusataada, tehes seda tähelepanelikult ja tihti. Meie vaeste lumelolude tõttu pole aga võimalik seda ilusat spordiala kuigi kaua harrastada. Lumi püsib meil paremal juhul kuni 2 kuud. See aeg aga kulub peaaegu täielikult võistlemiseks. Nii on sattunud suusataja olukorda, kus lume tülles peab startima kohe võistluseks, ilma otsese treeninguta. Kuivõrt kahjustavalt mõjub siseelunditele ja kehale treeninguta pingutus, on igale selge. Pealegi ei saavutata treeninguta ka mingisuguseid tagajärgi. Järklikult peaks hulk tööd olema tehtud juba enne lume tulekut. Käesolev kirjutus tahaks anda suusatajaile juhiseid eel-treeningu korraldamiseks nii, nagu see on tunnustust leidnud meie paremate suusatajate juures.

Elkõige peab suusataja omama hea painduva ja sitke kehaehituse. Suusatamisel on töö ühtlaselt jaotatud tervele kehale enam kui ühegi teise spordiala juures. Järjekindlate võimlemisharjutustega hoitakse alal siseelundite ja vereringe korralik töötamine. Nii peab aasta läbi teatud kehaharjutustega oma keha „vormis“ hoidma.

Peatähtsuse anname umbes veerandtunnilise kestvusega hommikvõimlemisele. Öösel puhkab keha ja hingamine sünnib peamiselt vahelihaste kokkutõmbumise ja lõtvumise teel. Hingamine toimub rahulikult ja sissehingatav õhuhulk ei satu kopsusompudeni, vaid osa sellest peatub suus, ninas, kurgus ja hingetorus. Nii kogub kopsusompudesse kahjulikke gaase, mille juure ei pääse sissehingatav värske õhk. Sellega seoses toimub aeglaselt ka vereringes ainete vahetus.

Hommikvõimlemise eesmärgiks on peamiselt kopsude täielik puhastamine mürgistest gaasidest ja vereringe elustamine. Sellepärast tehke hingamisharjutusi kaasa aidates rinnakorviga, et väljahingamisel kopsusompudesse kogunenud kahjulikud gaasid täielikult välja surutaks nii sügavalt, et kõik

kopsusombud täituksid värske õhuga. Selliseid sügavaid sisse- ja väljahingamisi võib teha jalutuskäigul. Näiteks nii: nelja sammu kestel hingatakse sisse, sama kaua hoitakse hinge kinni; nelja sammu kestel hingatakse välja ja sama kaua hoitakse kopsu täiesti tühjana. Nii sooritatagu sisse- ja väljahingamisi pidevalt 5—7 minutit. Siis on kopsud puhastatud kahjulikest gaasidest ja täidetud värske õhuga, kust veri ammutab omale uut jõudu, elustades sellega vereringet.

Järgneb keha soojendamine väikeste hüplevate liigutustega toas olles või kerge jooksuga väljas. Toas võimeldes pandagu jalad rööbiti ja aimatagu järele suusatamise liigutusi, kuna käed samal ajal aimavad järele tõukeliigutusi suusakepiga. Kui keha muutub soojaks, võib alata painduvusharjutustega. Alatagu ülakehast, kaela, õlgade rebimise ja painutamise ja ning mindagu järjest allapoole, kuni kere sügava kaarte sooritamiseni. Lõpuks on soovitatav teha jalgadega tasakaaluharjutusi. Ühel jalal seistes sooritatagu teise jalaga kaheksa-taolisi ringe järjest suurenevate pingutusega, et arendada jalgade liikuvust puusaliigendist. Siis tehtagu tugilamangus käte kõverdamist, millega tugevdame käelihaseid. Sellele järgnegu käelihaste lõdvendamine.

Kõigi nende harjutuste sooritamisel hingatagu vabalt, hinge kinni hoidmata. Suurtel kere kallutustel tuleb hingamist kooskõlastada keha liigutustega. Näiteks kere ettekallutamisel hingatagu välja ja sirutamisel, kus rinnakorv jälle laieneb, hingatagu sisse.

Ei saa ette kirjutada täpseid harjutusi, kuid peasi on, et sellega saavutatakse hingamiseldite ja vereringe värskendamine ning keha kõigi osade kerge läbitöötamine.

Igapäevasele hommikvõimlemisele, mis kehtu aasta läbi, seltsigu aastajale vastav ettevalmistus. Füüsiline töö on sageli parimaks keha arendajaks. Nagu puulõhkumine, kraavikae-

Püha Bernhardi
klooster Alpides
(talvel)

vamine ja paljud teised tööd võiksid täita osa treeningust.

Varakevadet peab suusataja kasutama puhkuseks. Talvel on võistlused keha kurnanud. Keha ja siseelundid vajavad puhkust. Peab kehale andma vähemalt ühe kuu täielikku puhkust, siis alles alatagu käikudega maastikul paar korda nädalas. Käikudega värskes kevadõhus korrastatakse jälle siseelundite töö ja paari käigu järele võib alustada sörgiga, mis aeg-ajalt tempo suurenedes kujuneb murdmaajooksuks. Soovitav on osa võtta kevadel korraldatavaist murdmaajooksudest, mis annavad vastupidavust kehale ja siseelunditele.

Aprilli lõpp ja maikuu kuuluksid murdmaajooksudele. Suvekuud, kuni augusti lõpuni, peaksid olema jälle puhkuseks, et koguda jõudu septembris algavaks sügistreeninguks.

Endastmõistetavalt ei tohi selline puhkamine kujuneda laisklemiseks. Kehale peab andma pingutusteta tööd.

Suvi kasutatagu ujumis- ja paadimatkadeks. Sõudesport on lähedane suusatamisele õlavarre ja kõhulihaste töö poolest. Häid tagajärgi annavad pikemad matkad vaheldumisi paadi ja süstaga. Väga kasulikuks ja tänuväärseks kujuneks heinaajal niitmine, mis aga tikub jääma ühekülgses puusa ja õlavarre ühesuunaliste liigutustega.

Sügisene treening on viimaseks suusataja ettevalmistajaks enne lume tulekut. Seepärast peab sellele erilist rõhku panema. Juba septembrikuul ala-

tagu käikudega metsas mitmekesisel maastikul. Maapind ärgu olgu kõva, et vältida jalgade põrutamist. Parimaks osutub liivane pinnas ja samblaga kaetud metsaalused. Valitagu ikka võimalikult suurte tõusudega ja langustega rajad. Väga tagajärjekaks on osutunud ka pehme turbaraba, mis on kuiv aga küllaldaselt pehme ja vetruv. Seal õotsuvate mätaste vahel läheneb käik kõige enam sügavas lumes tammumisele.

Algul olgu käigud lühikesed (3—7 km) ja neid võib sooritada 3—4 korda nädalas. Aeg-ajalt võib matka pikkust suurendada.

Käiguharjutuse juures peetagu silmas, et see läheneks võimalikult suusatamisele. Ärgu joostagu pikki maid suure tempoga, see annab suusatamisel vähe kasu. Suusatamissamm on suur, jõuline vajutis ja läheneb ennem kõnnile kui hüplevale kergele jooksusammule. Käiku alatagu pika sammuga, mis vastavalt vastupanuvõimele järjest pikeneb ja kiireneb. Kogu käigu ajal vehitagu kätega kaasa, järele aimates liigutusi suusakepiga. Paarikilomeetrilise käigu järele tunnete pinget jalalihastes, tahaksite loobuda, kuid ärge veel järele andke. Sooritage 100—200-meetriline kiirkäik lühikeste sammudega, mille tempot aitavad suurendada kõverdatud käte liigutused.

Pärast kiirkäigu sooritamist mindagu üle kergele jooksule. Täiesti lõtv jooks tundub nüüd kergena ja nii võib joosta kilomeeter kuni kaks. Siis tehtagu

kiirjooks 100—200 m. Sellised pingutavad spurdid on vajalikud kiiruse arendamiseks. Pikk jalamatk venitab sääre- ja reielihaseid ning võib esile kutsuda lihaste kangestust, sellepärast jooksu lõdvendajana on siin hädavajalik vahend.

Esimesel treeningkuul (septembris) piirduagu selliste käikudega maastikul 2—3 korda nädalas, ulatusega kuni 15 km maksimaalselt.

Teisel kuul (oktoobris) jätkatagu sama tempo ja ulatusega. Vaid üks kord nädalas võiks matka pikkust viia kuni 30 kilomeetrini, kuid sellele järgnevu võimalust mööda saun ja olgu sooritatud puhunud kehaga. Sellistel käiguharjutustel liikumiskiirus olgu keskmiselt 7—9 km tunnis. Et aga jalad on siin suurema pinge all kui muu keha, siis peab jalgadele andma puhkamisvõimalust. Jalad valguvad verd täis ja rakud täituvad mürkainetega, mida veri ei suuda kiiresti laiali vedada. Valud pärast treeningut säärelihastes ongi sellest, et tursunud lihaste vahele on kogunenud piimhape, mida veri pole suutnud eemaldada. Sellest hoidumiseks tehtagu iga tunni tagant selililamangus jalgade lõdvendamist ja väntamist, mis sarnaneb jalgrattasõidule. Nii valgub jalgadest veri ja ühes sellega ka mürkained. Ka on võimalik sel teel anda tööd teistele kehaosadele. Jalgade ringid ümber kere annavad puusa liigendile head tööd. Jalgade viimine selililamangus üle pea surub kokku rinnakorvi, võimaldab maksimaalset väljahingamist ning jalgade tagasitoomine sirutab välja rinnakorvi, sundides sügavalt sisse hingama, andes sealjuures pingutavat tööd kõhulihastele, neile suusatajale nii tähtsatele, kuid jooksu juures kasutamatuile lihastele.

Novembris tõuseb pinge maksimaalseks kuu algul, kuid kuu lõpul hakkab järele andma, et minna lumetulekule vastu täiesti värskelt. Siin peab eriti valvama, et ei pingutataks ennast üle. Treening lõppegu ülevas meeleolus. Norutundega lõppenud treening toob kasu asemel ainult kahju. Pärast õieti sooritatud treeningut on tingimata nõuetav sooja veega pesemine. Nähted, nagu norutunne, söögiisu puudus

ja rahutu uni on halvad märgid ning näitavad, et on harjutatud liiga. Kehalt on võetud enam kui tohtis. Ületreeningule peab järgnema väike vaheaeg, mille jooksul tehakse lühikesi pingutusteta jalutuskäike ja alles intensiivsemaks muutudes võib jätkata treeningut endises tempos.

Sobivamaiks treeningupäevadeks on teisipäev ja neljapäev, ulatusega 15—km. Pärast kahepäevalist puhkamist võidakse pühapäeva hommikul asuda pikemale, kuni 40 km pikkusele matkale, milline maa tuleb katta 4—5 tunniga. Sellele pikale matkale peab aga järgnema tingimata saun või korralik soe vann.

See oleks töö, mida suusataja peaks aasta vältel võimalust mööda sooritama. Need juhised pole antud kategoorilistena, nad on vaid üldiseks suunaandjaks, mille piirides igaüks kohandab oma treeningut isiklike võimete ja võimaluste kohaselt.

Treeningkäike tuleks sooritada kahe või kolmekesi ühiselt. Kogemused on näidanud, et suusatreening, kui kestev ettevalmistus ei sobi teostada suurte ühisgruppidega. Kahe- kuni kolmemeheline grupp on suurim, mida saadakse koostada ühevõimelistest ja ühetüübilistest sportlastest. Grupi liikmete kehaehitus, sammu pikkus, siseelundite vastupidavus jne, peavad olema ühesugused, et ei tuleks asjatuid kaaslaste järeleootamisi või nõrgemate ülepingutamist.

Suusasportlasele väga tähtsat osa, toitumisküsimust, ei saa ka puudutamata jätta. Kui teistel spordialadel kardetakse rasvumist, siis suusatamise treening- kui ka võistlushooajal seda karta pole. Suusataja suure füüsilise töötõttu tarvitab keha kõik toitained kasulikult ära. Kui propageeritakse pudrutoite, eriti kaerahelbeid, siis meie suusatajad, võtame endile juhtlauseks, et pudruga saame sõita vaid allamäge ja sellepärast sööme kõike, mis aga maitseb.

Nägime, et ettevalmistuse lõviosa on suunatud jõu ja vastupidavuse arendamisele. Lume saabudes asutagu kohe suusatamise tehnilisele silumisele, et vähema jõukuluga edasi jõuda.

Otto Tammi

Jaan Tõnisson

töös ja võitluses

Samanimelise koguteose puhul

Võitluses Eesti rahva iseseisvuse, rahvusliku eneseusalduse ja ühiskondliku edu eest on Jaan Tõnisson juhtival kohal seisnud või kaasa löönud ligemale poole sajandi kestel. Tema elutöö ei piirdu üksikute aladega, vaid haarab kogu omaaegse rahvusliku võitlusrinde positsiooni. Nii rahvuspoliitika, majanduse, ajakirjanduse, ühistegevuse, rahvuskultuuri ja mitmel muul rindel on J. Tõnissoni sõna ergutavalt kõlanud. Tema sirgjooneline isiksus, ennastsalgav rahvateenimine, jõuline võitluspäatos on toonud talle ta pika elu kestel palju vastascid, aga ka juba varakult „Eesti Jaani“ nimetuse. Nüüd tema 70. sünnipäeva tähistamiseks on ilmunud vastavate toimkondade tööviljana mahukas koguteos *Jaan Tõnisson töös ja võitluses*. Kuid olgu kohe alguses tähendatud, et see ei ole mitte ainult auvõlg vanale rahvamehele, vaid ühtlasi tükike kogu meie rahva ajalugu.

Koguteos sisaldab J. Roosi kirjutatud Jaan Tõnissoni elukäigu, tervelt 85 autorilt mälestusi kokkupuudetest Tõnissoniga, katke Tõnissoni päevikust ja lõpuks viis pikemat artiklit (P. Tarvel: „J. T. rahvusvoliitilisi vaateid“, O. Mänd: „J. T. poliitiline tegevus Eesti iseseisvuse tulekul“, K. Kongo „J. T. rahvamajanduspoliitilisi vaateid“, J. Kõpp: „J. T. kultuurpoliitilisi taotlusi“ ja H. Kruus: „J. T. kaugvaates“). Huvitavamad osad raamatust on Tõnissoni päevik (1900. a.) ja kaasaegsete mälestused, väärtuslikumad on eelpool mainitud artiklid üksikküsimuste kohta. J. Roosi kirjutatud Tõnissoni elulugu on napi-sõnaline, selge ning ülevaatlik, täites kõigiti oma ülesannet koguteose raamidest, kuigi oleks oodanud põhjalikumat süvenemist Tõnissonisse kui inimesse.

Ühe värsiraamatu puhul

Kersti Merilaas: „Maantee tuuled“. Luuletused. Eesti Kirjanikkude Liidu kirjastus Tartus 1938. Hind kr. 2.50.

„Arbujate“ pere nooremaid luuletajaid, Kersti Merilaas on mõni päev enne jõulupühi avaldanud luuletuste-raamatu „Maantee tuuled“. Pingul hoitud, range värsivalitsemine, üllatavalt värske ja hoogsalt leidlik rütmimeel, käsikäes koolitatud peensusega teevad Merilaasi luuletused nauditavaiks. Kui Betty Alver rõhutab enam ironiat ja satiiri, olles paiguti oma intellektuaalseis kaalutlusis isegi karm-robustne, siis Merilaasi luule on oma põhitoonilt puhas-lüüriline, muutudes sageli isegi puhtaks meloodiaks. Merilaas ei ole võitleja, vaid vaatleja. Sooja südamekkust hoovab kolmekümneviiest luuletusest, milledele ruumi antud „Maantee tuultes“.

Nõtkete keelevaldus tema stroofides näib olevat endastmõistetav. Mis veel eriti Merilaasi loomingus silma torkab, on sageli üllatav, huumorimeelest kõnelev puánt, nagu näiteks:

Midagi rasket nagu langes,
hing nagu lendas üles.
Nutad õnnest ja istud hanges,
kadakapõõsas süles.

(Habras õhtu)

See humoorikas kadents on nagu trots elu argipäevase halluse vastu. See vastuhakk elu karmustele ja raskustele, on Merilaasi luules kontrastsemalt läbi viidud kui ühegi teise noore juures. Kuid trots on siiski esitatud niivõrd peenetundeliselt ja varjatult, et ta ei saa kahjulikuks värsi väärtusele. Ei mingit vihjet uljale vastuhakkamisele, vaid pigem vaikne alistumine saatusele, millest paistab läbi ainult kartmatust. „Hulgus laulus“ tähendab autor: „Ning kui ma näeksin kõiki sildu / ka varisemas pihuks-puruks, / siis elu viimast kirjut kildu / veel hulgas vastu huuli suruks.“ — Ei mingit demonstratiivsust ega üleolevat eemaletõukavust, vaid mahedavärviline, tagasihoidlik fassaad.

Erilise kunstilise kuue on omandanud mitmed looduslaulud, millised on oma ala parimad („Õhtu rannal“, „Vihane sügis“, „Tuul“ jt.). Aga ka paljude teistes värssides on väärtuslikku ja head.

Enamasti oleme debütante harjunud nägema väljakujunematuina. Siin aga puutume kokku debütandiga, kes juba on omandanud kindla loomingulise kallaku.

Ralf Parve.

Raamat on varustatud paljude piltidega ja sisaldab üle 600 lehekülje. Teose suuruse kohta võrdlemisi odav hind (8 kr.) ei tohiks takistuseks olla selle maitsekalt väljaantud väärtusliku raamatu hankimisel.

B. Kangro

Karel Čapek ✦

tigi vaba sellest pika elu pahest: tema elu viimasel aastal toimunud murrangud ja muudatused Tšehhoslovakkia vabariigi elus ja saatuses pidid ilmselt mõningal määral Čapeki optimismi hävitavalt mõjuma. Čapek ühes mõnede vähemtuntud nimedega on ju välismaailmale olnud selle Tšehhoslovakkia representant, mida n. ö. sümboliseeris tema nimi ühes presidentvabastaja T. A. Masaryki ja president Dr. E. Beneši omaga. Kolme aasta eest tervitas K. Čapek Eesti raamatuaastat selle ajakirja veergudel järgmiste sõnadega: „XIX sajandil ei olnud meie rahval midagi muud peale tšehhi raamatu, kaitseks saksastamise vastu; vaimne vabadus, mida on hoitud alal raamatu abil, oli ettevalmistuseks meie poliitiliseks vabaduseks.

Karel Čapek

In memoriam.

Teisel jõulupühal möödunud aastal suri tšehhi kirjanik Karel Čapek 48. eluaastas. Čapek oli tšehhi tänapäeva kirjanduse esindusnimi, kelle kuulsus ei piirdunud ainult üleuroopalise tuntuse ja hinnanguga, vaid ulatus ka Ameerikasse. Eestiski pole Čapek võõras: eelmisel hooajal mängiti „Estonia“ teatris tema ideedraamat „Ema“ ja varem on samas teatris etendatud tema teost „R. U. R.“, kuna Draamateater on esitanud „Valge taudi“. Oma teoses „Makropoluse asi“ on Čapek ühes kohas väitnud, et „lühikene elu on soovitam kui pikk, kuna pikk hävitab inimese optimismi.“ Čapeki enda lühikene elu ei olnud ome-

Rahvas, kes austab oma raamatut, austab ka oma vaimset rippumatust ega või seda kaotada seni, kui tal on olemas oma kirjandus.“ See tsitaat tekitab meie teadvuses hämara tunnetuse, mille väljenduseks on ehk kohasem vana ladinakeelne sõna: „Tempora mutantur...“ ja nts, mis on selle taga. Kindlasti teenivad aga Čapeki enda raamatud tšehhide vaimselt sõltumatu tuleviku huvides samu ülesandeid, mis tema kirjas raamatute kohta üldiselt väidetud.

Vaevalt kümme aastat tagasi lausus Čapek enda tulevikust ennustavalt: „Üsun, rohkem kui seljataga, seisab mul veel ees.“ Tahame loota, et need sõnad pärast Karel Čapeki surmaga sisaldavad täituvat ennustust.

T. V.

Noorsugu Inglis- ja Prantsusmaal

I. Inglismaa.

Wõib tunduda kummalisena, et Inglismaal, kus poliitika, nagu vanasti kreeklaste juures, on lõppudelõpuks ainus vaba ja sõltumatu mehe aristokraatlik tegevus, kasvatakse noorsugu ammusest ajast saadik võrdlemisi mittepoliitiliselt. Inglise kasvatus taotleb iseloomu, s. o. juhiomaduste kujundamist. Inglismaa ja Briti impeeriumi suurus on noorsookasvatuse enesestmõistetavaks taustaks, aga noore inimese isiksus kujuneb kõigepealt ülesandes, ennast maksuma panna selles seltskonnas, kus ta seisab. Selles mõttes on tüüpilised vanad inglise aristokraatidekoolid, college'id, ja teised ülikooliinstituutsioonid.

Kui tähele panna inglasi, kes seisavad sellises vanuses, et nad võivad võrrelda inglise enne- ja pärast sõja-aega, siis kuuleme meie tihti kaebusi vanade inglise kommete lõdvenemise kohta pärast sõda. „Peaksime häbi tundma oma noorsoo pärast!“ on sõna, mis tuli kord isegi kellegi inglase suust. Keegi eestlane, kes seitse aastat tagasi õppis Oxfordis, oli hämmastuses peagu kõigi oma selt-sikute pealiskaudsuse üle. Ta ei suutnud enesele kujutella, kuidas neist noormeesest kunagi peavad saama kaasakiskuva hingelise jõuga juhtivad mehed. Igatahes on inglane, niihästi vana kui noor, võrreldes eestlasega mittekompliciteeritud inimene, kes tõrjub enesest kõik probleemid ja problemaatika. Siiski tundus küpsele eesti üliõpilasele ta saarelt põlvnevate vanusekaaslaste pealispinnal ujuv mõtlemisviis kuidagi võõrastavana.

See tähelepanek oli õige, aga selle juure kuulus veel midagi muud, nimelt tõsiste poliitiliselt mõtleivate vanemate inglaste poolt hirmuga silmatav patriotismi kahanemine noorsoo ridades. Sõda pole inglise pärast sõja-generatsioonile pärandanud mingit kandvat ja ülevat tunnet mingist suurest, võidukalt lõpule viidud rahvuslikust jõupinguldusest, mis võiks nüüd moodustada uue hooga tõusu vundamenti. Vastuoks, sõda on väsitanud ja noorsoos tekitanud teatava skepsise patriootilise nõudmise tingimatuses suhtes.

See seisukoht ei ole mingis seoses inglise majanduse ajutise laostumisega pärast sõda, liiati, et majanduselu on praegu jälle terve. Jäänud on aga kaebus: „Meie noorsugu ei ole patriootiline!“ Kõik lugejad vist mäletavad toda tähelepanevaid vaidlust Oxfordis mõned aastad tagasi, kus võitis tees: nõudmine, elu kaalule panna kuninga ja isamaa eest, pole õigustatud! See on inglise komme, et kõne-õpetusvõistlustel ülikoolis esinevad mõne kindla teemaga tähtsad poliitikud, õpetlased ja teised avaliku arvamise juhid. Võidetakse seal talvist vähem asjaliku omaargumentide esiletoomise kui nimelt suurema vaidlusosavusega. Nii triumfeeris siis ka Oxfordis too antipatriootiline tees.

Mis tähendus sel oli? Et inglise noorsoos leidub peale nautleva pealiskaudsuse veel teinengi vool, intellektualistlik — tugeva sotsia-

listliku, võiksim kogu üelda salong-kommunistliku mõjuga. Kord ütelnud keegi haritud imperialistlikult mõtlev inglane: „Teie imestaksite, kui teaksite, kui kaugel meie haritlaste hulka ulatuvad teatud mõjud, mille algallikaks on Moskva!“ Need inglise ringkonnad on „patsifistlikud“. Sõnavõtjad teema puhul elu ohverdamisest kuninga ja isamaa eest, olid noored, põhimõttelised patsifistid. Kunagine inglise mereminister sir Samuel Hoare on kuski ütelnud: „Selles, et Inglismaal astub nii vähe noormehi sõjaväkke, on süüdi „värrastunud patsifism ja obstruktiivne parteivaim!“ Sõnaga parteivaim tahtis minister tabada sotsialiste, kes on patsifismi võtnud oma maailmavaate osaks.

See kahtlemata pärast sõjaväsimusega seoses seisev elevus valmistab palju muret inglise poliitiliselt mõtlevale vanemale sugupõlvele, ja sellest murest järgnebki pütü, leida noorsoole mingit aktivistlikku ideoloogiat. Esialgu aga näib raske olevat sisendada inglise noorsoole mõtet: Mis sa pärinud oled oma isadelt, anna see edasi tervikuna!

Ükski asi ei saa seda paremini iseloomustada kui „Times'i“ artikkel oktoobris 1937: „Vabaduse kaitse“. Seegi algab patsifismi stüdistamisega, mis segavat rahvuslikku relvastumist. Inglismaa pidavat aga tugevamini relvastuma, mitte ainult, et kaitsta oma vabadust, vaid ka, et kaitsta vabaduse mõtet üldse mandril tekkinud idee vastu totaalsest riigist. Välised sündmused olevat teinud seisukorra ilmseks, ja nüüd tulevat inglise noorsoo puuduliku patriotismi vastu võidelda uue, mõjusa, moraalse ideega; mitte enam mõne „imperialistliku evangeeliumiga“, nagu see kaks sugupõlve tagasi vaimustas rahvast. Kiplingi teostes vaid kuulutusena: Inglismaa kutsumuseks on, säilitada vabaduse vaimu maailmas! Selleks tuleb Inglismaal tugevamini relvastuda, ja selleks vajab Inglismaa oma noorsugu.

See on vana inglise tarkus. Kogenud, poliitiliselt mõtlev inglane teab, et iga rahvuslik liikumine eeldab tugevat ideoloogiat. Vana imperialism seda enam ei paku, impeerium on olemas, noorpõlv võtab ta olemasolu lihtsa enesestmõistetavusena; sõda, mis ei andnud midagi haaratavat, on peale selle aga järele jätnud teatava väsimuse. Noorsugu aga vajab ülevat, kaasakiskuvat rahvuslikku eesmärki, mis ta tahte ja valmuse liidaks suureks jõupingulduseks.

II. Prantsusmaa.

Sama tunne, et tohutu pinguldus maailmasõjas ja selle sõja lõplik tulemus ei moodusta õiget suhet, määrab suurelt osalt ka Prantsusmaa vaimse seisukorra. Prantsusmaa sõja tegi kaasa veel too sugupõlv, keda alles põletas 1870. a. haav. Selle sugupõlve jaoks, kelle tüüpideks olid kaks vana, Clémenceau ja Poincaré, tähendas Versailles' leping vabanemist rõhuvast murest ja ühtlasi revanšitahte rahustamist. Juba prantsuse sõjageneratsioon

suhtub asjasse teisiti. Endiste rindesõdurite („anciens combattants“) ühingutes valitseb üksmeelne elevus: ei mingil tingimusel enam sõda! Jätkus 1914—1918. a. vereohvrite kordamise vastu on liig suur. Veelgi ükskõiksem Prantsusmaa võimupoliitiliste saavutuste suhtes on noorsugu. Sõnade „le boche payera tout“ (küllap sakslane kõik maksab) joovastav mõju kestis vaid mõned aastad.

Tüüpiline tegur Prantsusmaal on prantsuse perekond. Prantslase loomulikuks südamesooviks on kindlustada perekonda aineliselt ja suurendada ta jõukust perekonnaliikmete ühise tööga. Kahelapsesüsteem ja suur rahvuslik jõukus tagasid selle noorte inimeste kindla, mugava eesmärgi pika aja kestel.

Kui aga Prantsusmaagi sattus majanduskriisi, siis ilmnis siin täitsa uus näht: noormees, nimelt haritlane — ilma koha ja teenistusega. Aastal 1890 õppis Prantsusmaa ülikoolides 17.000 üliõpilast, 1924. a. oli neid täpselt kolm korda rohkem, 51.000, ja 1936 oli üliõpilaste arv 80.000. Sel juurekasvul on mitu põhjust. Esiteks, ka Prantsusmaal on kasvanud siirdumine linna. Teiseks oli prantsuse igatsusele kindla, heapalgalise koha järele suureks ahvatluseks see, et sõda oli tekitanud suured lüngad nimelt intellektuaalsete kutsete ridades. Kolmandaks võib olla õige ehk seegi, et teatav seesmine väsimuseisund Prantsusmaal lükkas noorust üha enam elukutsete poole, kus pärimuslikult juba ei nõuta liigset vastutust ega initsiatiivi.

Mis oli selle tulemuseks, et tung ülikoolidesse sattus ühele ajale kriisi mõjudega?

Hiljuti ilmus „Temp's'i“ artikkel: „La jeunesse et les partis“ (noorsugu ja parteid). See artikkel on mitmeti huvitav, ja lubatagu siin edasi anda mõningaid ta mõtteid.

„Meil on olnud“ nii üteldakse artiklis, „täielik rahulolematust. Meil oli majanduskriisi, sundusliku kokkuhoiu ja agraarsaaduste hinnalanguse ohvreid. Peale selle oli meil, ja seda ei pandud küllaldaselt tähele, noorsoo rahulolematust, selle noorsoo, kes nägi enese ees ebakindlat tulevikku, kes kannatas oma asjatute pingulduste all, püüdes saavutada-võita kohakest päikese käes, ja kes vananenud formelites ei näinud abinõu, kuidas pääseda sellest umbtänavast. Nüüd on neil kassiahastus, kes ei mõtelnud piisavalt noorsoo hirmule ja eneselt ise röövisid noorsuliku vitaliteedi lisakannuse. Noorsugu tahab enesele luua olemasolu, ta tahab kasutada oma vaimustust ja jõudu, ta armastab vabadust, ta igatseb oma isamaa suurust, aga ta pöörab selja parteidele, kuna ta teab, et need parteid on teda petnud, ja ta pöördub nende poole, kes teevad näo, nagu mõistaksid nad noorsoo soove paremini: Radikaalse partei printsüübiks oli keskkihitide kaitsmine. See partei on aga unustanud selle oma kutsumuse ja on muutunud päevast päeva malbemaks-minevaks sotsialismi liitlaseks. Miks siis mitte kohe siirduda sotsialismi? Rahvad vajavad eluprintsiipi, ja rahva noorus vajab suurt ideaali. Meie prantsuse nooruse suureks eksimuseks on ainult, et ta usub leidvat rahuldust äärmuslaste juures. Mehed, kes löid n. n. rahvafronti, oskasid enam-vähem ego-

istlike rahulolematute koalitsiooni maskeerida ideaalihilbuga, mille nad olid laenanud parteidelt, keda nad nimelt tahtsid hävitada. Just need parteid aga on koondanud kõik noored kohordid, kes igatsevad uut, kes igatsevad elavat aktsiooni ega näe, et neile antavad kingid on vaid pettus. Noorus saab kord suure pettumuse osaliseks, aga on vaja noori õigel ajal tagasi võita ja neile uuesti sisendada usk suuresse ideaali, mida nad asjata otsivad sealt, kus seda ei ole. Rahvuslike parteide esimeseks kohuseks on noorenda, oma programmi ja tegevust uuendada, egoismist vabaneda ja nooruse jõule anda rikkalikult ruumi.

See on väga õpetlik jutlus.

Selle artikli mõte on, et tehtagu ruumi noorele sugupõlvele vähegi rahuldavaks eksistentsiks. Prantsusmaa praegusel kujul on gerontokraatia s. o. raukadevalitus. Nähtavasti kuulub see prantsuse iseloomu näiliste vastuolude hulka, et mees keskkihist igatseb võimalikult ruttu loobuda kutseelu võistlusest ja elama hakata oma, kuigi väikesest kapitalist, igatseb elama hakata õngitsejana ja aedviljakasvatajana, et aga mõjult ja sisetulekult vägevate positsioonide omanikud neid kohti küünte ja hammastega kinni peavad kuni surmatunnini. Seepärast kostab alatihti nali: „Miks valitsevad meil seitsmekümneaastased?“ — Vastus: „Kuna kaheksakümneaastased on surnud!“

Seejuures tuleb mõelda veel erilisele prantslase, eriti noore prantslase olukorrale: ta leppimatule vastikusele, ta vihale bürokratismi ja parlamentarismi väärarengu vastu, mida prantsuse rahva seas tuntakse kahe lööksõna „étatisme“ ja „camaraderie“ all. Üks neist sihib ametliku aparaaži formalistlikule jääkusele ja prantsuse keskmise ametniku lühiarulisele ükskõiksusele kõigi praktilis-inimlike eluvajaduste suhtes, kuna teisega iseloomustatakse Pariisi korrumpeerunud, parlamentlik-poliitilist kildkonna- ja soosikuvõimu. Juba enne sõda rünnati mõlemaid suurima ägedusega, aga sellest ajast saadik on see süsteem veelgi arenenud, nii et noorte intellektuaalsete kihitide vihal ei ole piire.

Ülikooliharidusega noorte suurele rünnakule riigi- ja omavalitsuskohtadele püüdsid võimud — mõttetult ja mehaaniliselt — sellega vastu astuda, et nad kordkorralt tihendasid ja täiendasid eksamitingimusi. Ükskõiksus noorsoo hädade suhtes on kihutanud noorsoo äärmuslaste juure. Sellest siis ka „Temp's'i“ kaebus. Ainult ei kuule meie sealt, mis oli too ideoloogiline argument, millega sotsialism oskas ahvata noorsugu. Sotsialism ei jutusta marksistlikku teooriat, vaid „õigust elule“, s. o. iga prantslase korralikku osasaamist rahvuse rikkustest ja tuludest. Vana teesi õigusest tööle naeruvääristatakse, sest üks see ole ju töö, mida noorus küll nõuab, aga ei saa. Mis puutub õigusse elule, siis ei arendata sel alal mingit tegelikku teostamise süsteemi, ei, peab aitama ilukõnelisest lööksõnast. Sellest aga jätkus, et üle võtta kodanlike erakondade pettunud noorsugu.

Prantsuse noorus on rahutu.

H. Haljaspõld

G. Nõgisto, sulgkaal ÜENÜTO

P O K S I K Õ I G I L E

On inimesi, kes juba treeningu esimesest päevast on täiesti võõrad ärritusele vastase ees ja kes ei tunne hirmu tugevate löökide vastu. Säärased inimesed on „sündinud“ poksijad, kuid neid õnnelikke on vähe. Tavaliselt algaja närveerib iga sparringu eel. Võistlusele minек on tal seotud suure närvide pingutusega. Saanud tugeva löögi, tõmbub ta umbsesse kaitseesse ja tal ei jätku julgust üle minna vastupealetungile. Pikkamööda, asjasse õieti suhtudes, kaob asjata kartus. Tugeva löögi saamine ei hirmuta teda enam ega paralüseeri tema aktiivsust. Tahe tugevneb, poksija hakkab külmavereliselt olukorda hindama ja toimib vastavalt igast momendist tingitud olukorra nõudele. Saanud tugeva löögi ta ei piirdu nüüd enam üksnes kaitsega, vaid astub julgelt vastupealetungile, silmas pidades seda, et pealetung on parim kaitse. Kandiline „ring“ on teda õpetanud valitsema, mitte ainult oma keha, vaid ka oma tundmuste üle, ning arendama taht. Säärane on tulemus õieti sooritatud poksitreeningu puhul. Liialdusteta võib öelda, et poks arendab võistlejat.

Veel suurem tähtsus on poksil iseloomude tühtlustamisel, tasandamisel: metsikud, talt-sutamatud, äkilised iseloomud jne. muutuvad poksitreeningu tõttu rahulikuks, külma-vereliseks, tasakaalukamaks. Ja ümberpöörduvalt: arad, saamatud ja kõhklejad muutuvad

enesekindlaiks, julgeteks, aktiivseteks, otsustamisvõimelisteks. Mis puutub poksisse kui füüsilisse harjutusse, siis vaevalt mõni teine füüsiline harjutus võib temaga võistelda mitmekülguses. Ettevalmistavate harjutuste kasu, nende suure tähtsusega meie kehaarendamisele võib endal katsetada igaüks soo ja vanaduse peale vaatamata. Nii, et ka naised (tüdrukud) võivad harrastada poksi, s. t. nemad võivad suurepäraselt teha ettevalmistavaid harjutusi. Lubada naisi võistelda oleks aga mõttetus. Nii me näeme, kuidas poks on kehalise kasvutase liikumises saavutanud tähtsa koha. Sellele vaatamata laiades massides püsib arvamine, nagu oleks see spordiala tervisele ohtlik (toores). See vaatepunkt on absoluutselt väär. Liialdusteta võib öelda, et asjaarmastajate poks kuulub kõige ohutumate spordialade hulka. Mis puutub nendesse „kurikuulsatesse“ vigastustesse, siis kõik need on arstiteaduse seisukohalt pealispinnalised.

Mitmed spordialad, mida laiem publik sugugi ei pea tooreteks ega ohtlikeks, tekitavad rohkem vigastusi kui poks. Nende alade võistlustel ja treenigutel on juhtunud mitte harva igasuguseid luumurdeid, venitusi, liikmete paigast väljaväänamisi ja isegi surma-juhtumeid on ette tulnud. Lõppude-lõpuks, ükspuha mis väiteid poksi vastu ei tooda, erapooletu uurimisega tunnistatakse seda suurt hügieenilist kasu, mida saavutab poksija igapäevase treeningu tõttu. Vältav jalgade töö, koos alaliste kere liigutustega ja intensiivse ülemiste jäsemete tööga, arendab keha kõrgeima võimistluseni. Dr. Wooningen tõestab, et poks on suur kopsude arendaja, oma keskmise mahtuvusega 4,800 cm poksijad on 3. kohal, kõikide teiste spordialade harrastajate keskel, neist eespool on ainult sõudjad 5.450 cm ja ujujad 4,900 cm. Mis puutub poksijate südamesse, siis suurte autoriteetide, nagu dr. Wooningen, Kauf, Herxheimer ja Deutsch'i uurimised tõestavad, et poksijate südamed on kõige väiksemad sportlaste peres. Kas on vaja veel paremat atestatsiooni poksile? Vaevalt! Nii siis „poks kõigile!“

Poksivõistlus.

Poksivõistluste korraldamiseks ja läbiviimiseks on omad määruised ja reeglid, mida tuleb võistluste korraldajatel ja samuti ka võistlejatel täpselt täita. Poksijad on jaotatud 8-se kehakaalu järgmiselt: kuni 51, 54, 58, 62, 67, 73, 80 ja üle 80 kg. Jaotus on tehtud selleks, et anda kõigile võimalust enda kehakaalule vastava vastasega oma sportlike võimeid proovida. Peale võistlejate arstlist kontrolli ja kaalumist toimub järjekorra loosimine. Võistlust alustatakse loosinumbrite järjekorras, nr. 1 võistleb nr. 2-ga, nr. 3 võistleb nr. 4-ga jne. Esineb ühes kaalus rohkem kui 4 võistlejat, redutseeritakse võistlejate arv 4, 8, 16 või 32 peale, nagu seda nõuab olukord ja nimelt: esimeses voorus peab selline arv paarituid jätama, et pärast esimese vooru matše paaritud ühes esimese vooru võitjatega annavad arvu 4, 8,

16 või 32. Paarituks jäävad alati võistlejad suurema loosinumbriga. Paaritud ei võistle esimeses voorus. Teises voorus algavad võistlust esimesena esimese vooru paaritud nende loosinumbrate järjekorda silmas pidades. Võistlus toimub neljakandilises „ringis“ mis on piiratud kolme 2 sentimeetri paksuse köiega. Köied peavad olema kaetud pehme riidega. Esimene köis asetatakse 60 sm., teine 90 sm., ja kolmas 120 sm. kõrgusele põrandast. „Ringi“ külgede pikkus on 5–6 meetrit. „Ringi“ põrand on kaetud vildi ja purjeriidega. Võisteldakse 8 untsiliste kinnastega, 3 roundi à 3 minutit. Iga roundi vahel on 1 min. vaheaega — puhkeaega. Võistlejad võtavad asukohad „ringi“ vastastikkustes diagonaalnurkades. Peale esitamist pealtvaatajatele, vahekohtuniku märguandel astuvad võistlejad ringi keskele, suruvad vastastiku käed tunnuseks, et nad tahavad võistelda ausalt ja määruste kohaselt, peale seda lähivad mõlemad oma nurkadesse. Ringikohtunik on tegelik võistluskäigu juhtija. Tema teeb hoiatusi ja märkusi võistlejatele, kõrvaldab neid võistlusest (kinnihoidmise, valelöövide, passiivsuse eest jne.) lõpetab võistluse kui üks võistlejaist on liiga suures ülekaalus jne. Matši juhtimiseks ringikohtunik tarvitab kolme käsklust: „seis“, „edasi“ ja „lahti“. Peale käsklust „seis“ peavad võistlejad kohe katkestama võistluse ja jääma oma asupaigale, et ära kuulata ringikohtuniku seletusi. Peale käsklust: „Edasi“ võivad jätkata katkestatud võistlust. Käsklus „lahti“ puhul, peavad mõlemad võistlejad astuma sammu tagasi ja alles siis jätkama võistlust. Kui üks võistlejatest on puudutanud põrandat mõne teise keha osaga, peale jalataldade, saadab ringikohtunik teise võistleja kaugele erapooletusse ringinurka, ja alustab väljalugemist 1 kuni 10-ni, ühesekundilise vahega. „Põrandal“ olemiseks loetakse ka seda, kui võistleja lamab nõõridel (nõõride vahel), hoiab nõõridest kinni, või on passiivses kaitstes. Peale „põrandal“ olemist võib võistlust jätkata ainult ringikohtuniku loaga: „edasi“. Võistlus võib lõppeda kas „K-O“ läbi (10 sekundit on võistlusvõimetu) T-K-O (vigastus või muud) loobumine, kõrvaldamine (valelöögid jne.) ja punktivõit. Punktivõidu üle otsustavad 3 punktikohtunikku. Punktikohtunikud istuvad pealtvaatajatest eraldatuna ja tegustevad omaette, neile määratud kohtadel nõõride ääres kolme ringikülje keskkohal. Nende ülesanne on hinnata matši käiku kui see on kestnud oma normaalaja ja märkida tulemused hindamissedelile. Punktivõidu omamiseks on vaja näidata paremust: 1) Löögi täpsuses ja tugevuses (viib põrandale). 2) Tabavuses, 3) Kaitstes (aktiivne) 4) Võistluse juhtimises, 5) Võistluse taktikas, 6) Tasakaalu hoidmises. Siinjuures olgu tähendatud, et tegelik kaitse (2 löögi pareerimist) ja tabavus on punkti saavutamiseks võrdsed. Ainult need löögid fikseeritakse punktidenä, mis sooritatakse määruste kohaselt, kokkusurutud rusikatega, kinda polsterdatud poolega ja maanduvad pea ja keha eesküljele pealepoole võõd. Peale matši tagajärje väljakuulutamist suruvad võistlejad

vastastikku käed, tunnuseks et nad võistluskäiguga ja otsusega on rahul, lahkudes sõp-radena ringist.

Võistlusstrateegia ja -taktika.

Nagu sõjalistel operatsioonidel, nii on ka poksiringis võistlus rajatud teatud kindlatele strateegia ja taktika seadustele.

Strateegia põhimõtted.

Matšistrateegia all tuleb mõista üldist võistluskava ülesehitamist, sõltuvalt oma kui ka vastase füüsilistest omadustest. Võtame näiteks matši, millel kõrgekasuline poksija võistleb lühikasvulise vastu ning vaatame, kuidas peab poksima pikakasvuline, et omada šansse võiduks?

- 1) Maksimaalselt kasutada vasakut kätt.
- 2) Hoida end rohkem kui tavaliselt küljepositsioonis.
- 3) Pidada kaugevõistlust.
- 4) Kasutada jalgade kiirtööd.
- 5) Hoiduda võistlusest, „lөөk löögi vastu“.
- 6) Arendada kindlat joont oma poksimisviisis. Ja nüüd vaatame vastupidist juhust:

Kuidas peab võistlema lühike?

- 1) Pidevalt vastasele peale käima.
- 2) Suruda vastast nurka ja nõõridele.
- 3) Kaitsta end vastase vasakukäe eest küljesammudega ja põiklemisega.
- 4) Lähivõistlusel suruda vastase õlgadele ja bicepsile.
- 5) Arendada võistlusviit „lөөk löögi vastu“.
- 6) Vastase väsimuse puhul välja panna kogu oma jõu tagavarad.

Lööppeks arutame läbi kuidas kahe võrdkasvulisel matšil, peab toimima suuremat kiirust oma v poksija?

- 1) Arendada vaheldumisi kauge ja lähivõistlust.
- 2) kasutades oma suuremat kiirust, sundida vastast rohkem ringi jooksma.
- 3) Kaitstes viia raskus vastulöökidele.
- 4) Kasutades suuremat kiirust, mitmekesistada lööke.

Taktika põhimõtted.

Võistlustaktika all tuleb mõista võistluse teatud momenti kasutamist üht või teistmoodi. Ta rajaneb teatud võistlusmomenti intuiivsele hindamisoskusele ja oskusele vastase väiksemagi liigutuse järele haista ta edaspidiseid kavatsusi. Vaatleme lähemalt põhimõtteid, millest koosneb poksitaktika.

- 1) Vastase provotseerimine (pettelööki, petteliiigutus) teatud löögile, sihiga sooritada vastulööki.
- 2) Vastase tundmaõppimine (milliseid lööke vastane sooritab, kuidas ta kaitseb ja mis-suguseid vigu ta teeb).
- 3) Energia kokkuvõid (mitte kõiki lööke sooritada täisjõuga; mitte sooritada lööke, mis ei küüni vastaseni; kasutada rohkem kaitseks põiklemist, taha- ja kõrvalsammusid ning vastulööke.
- 4) Oskus vastast väsitada.
- 5) Vastase väsimuse ärakasutamine.
- 6) Oskus oma väsimust varjata.
- 7) Klintši ja umbkaitse kasutamine puhkuseks.
- 8) Knock-downi kasutamine puhkuseks.

(Järgneb)

N. Maatsoo

AASTAVAHETUSEL

Jälle on uus aasta ning vana kadunud igavikumerre kõigega, mis ta toonud ja andnud.

Lõppenud aasta oli töörohke ja viljakas meiegi töös ja tegevuses. Ta oli nii mõneski suhtes murranguaastaks. Teatud rahulolu ja rõõmuga näeme, et kõik need murrangud on sündinud edu poole viivalt.

Aasta-vahetus kutsub meis esile teatava erksuse. Ollakse nagu valvel, ootel. Kõik soovivad endast raputada selle, mis hinge on jäänud veel koor-mavana ja murettekitavana. Kõikide sooviks on senisest parem.

Meiegi soov on uuel aastal — anda oma parim ÜENÜ sihtide edukaks täitmiseks.

Sellepärast asume ÜENÜ peres te-
gutsema ja töötama üha suurema in-
nuga ja õpime hindama ÜENÜ elavaid
harrastusi ja laialdast tegevusvälja,
kus igaüks midagi suudab omal kohal
ja oma võimete kohaselt. Võime rahul-
dustundega tagasi vaadata juba teh-
tud tööle ning öelda, et aasta, mis tuli
ja tumedana paistis on saanud nüüd
selgeks nii isikliku õnne kui ka riigi
ja üldsuse külvi kevadeks.

Käesoleval aastal ÜENÜ jõuab 20-da
kilomeetripostini. Arvuka hulgana ko-
guneme pidutsema möödunud kaht-
kümnend koostöö aastat ja kavandama
järgnevate kümnendite sunnitlusi.

Need kaks kümnend aastat kohusta-
vad koondama meie ridu tihedamaks
ja üksmeelsemaks, sest meil on veel
palju teha. Elu seab järjest uusi ja
raskeid ülesandeid ja meie peame
olema ettevalmistatud nende suurte
tulevikuülesannetegi lahendamiseks.

Oleme Eesti noored! Oleme Eesti tu-
leviku lootuse kandjad ja meie kohus
on näidata kogu maailmale, mida suu-
dame teha!

Kaasnoored! Uuel aastal ulatame
loovas teos üksteisele käed. Tuleme
siirastena ja sõbralikena jätkama tööd
ja soovime, et see samas värskuses
korduks igavesti seni, kuni on järele
tulemas noorust. *Aigar Kaare*

Sellised olid ÜENÜ Hagudi osakonna peokutsed Kogu kutse on foto, ei trükitud ega käsitsi joonistatud, vaid ülesvõetud ja siis fotodena paljundatud. Kutsed valmistas Hagudi osak. fotoring.

ÜENÜ Kiltsi osakonnal ees 20 a. pidustused

Kolmapäeval, 6. jaan. 1939 pidas oma korralist aasta-üldkoosolekut Kiltsi algkoolimajas Kiltsi osakond, milline on praegu vanimaks ja liikmete arvult suurimaks ÜENÜ maaosa-
konnaks.

Koosoleku avas osak. esimees Al. Ohakas, mille järgi lauldi ühiselt „Kaunimad laulud...“ Juhatajaks valiti J. Saar ja protokollijaks V. Karuks. Liikmeid kustutati nimekirjast 10 ja uusi võeti vastu 12.

1938. a. aruanded ja 1939. a. tegevuskava ning eelarve esitas sekretär-propagandajuht Riho Umelas.

1938. a. oli osakond teotsenud eriti intensiivselt ja suurte tulemustega peamiselt just spordi- ja vabaharidustöö aladel, millist asiohu kiitvalt alla kriipsutas ka revisjoniko-
misjoni protokoll.

Avalike kõnekoosolekute-seeria n. n. „Kiltsi rahvaülikooli“ sarjas peeti 16 koosolekut, kus kõnelesid preilid Milli Mägi, P. Kalme, A. Järvet ja härrad dir. A. Kurvits, E. Kubjas, E. Pau, A. Taliga, E. Üun, K. Põder-soo, A. Kivimäe, A. Reissaar, V. Ojamaa j. t. mitmekesistel teemadel. Kuulajate üldarv ligi 1000.

Aasta kestes korraldati: rahvuslikke ker-

Kuristalt

gejõustikuvõistlusi — 4, millest võtsid osa peale ÜENÜTO 26-liikmelise nais- ja meesportlaste esinduse ka teised nimekad sportlased E.S.S. „Kalevist“, „Puhkekodust“ ja ÜENÜ Simuna, Kadrina, Rakvere, Jäned, Tamsalu, Rakke, Vägeva, Avispea, Tammiku j. t. osakondadest; omavahelisi võistlusi — 6, kurusi — 3, pidusid ja õhtuid — 7, aktusi — 1, jumalateenistusi — 4, lõkkeõhtuid — 4 j. m.

Osak. sportlased on võtnud teiste orgide poolt korraldatud võistlusist osa 11 juhul. Osak. laulukoor võttis osa XI üldlaulupeost.

Osak. meistervõistlused korraldati kergejõustikus nais-, noorte- ja meestealadel, malle, ping-pongis, koronas ja kaebes.

Osak. avaldas tegevust nime-eestistamise ja kodukaunistamise aladel. 31. dets. oli eestitatud osak. 67 perek.- ja 12 eesnime. Osak. liikmesperes värviti 1938. a. 14 maja ja korrastati paljudel juhtudel aedu ning istutati vilja- kui ka ilupuid ja -põõsaid.

Osakonnas teotes Noorte Spordiliidu rühm.

Kiltsi rahvaraamatukogu toetati 2 peo korraldamisega r.-kogu heaks ning E. V. 20. a. pidustuste korraldamisel koos teistega annetati puhastulu tulelõrje kogu maja heaks.

Osakonnast arvati lahkunuks 10 liiget ja juurde tuli 30 liiget, seega oli liikmete arv 31. XII — 222, olles suurimaks maaosak.

Alates 1. dets. avati koos Kiltsi Hariduseltsiga lugemislaud Kiltsi koolimaja juurde.

Eriti rõõmustavad olid osak. sportlaste tulemused, mis ühtlasi lubavad loota häid tagajärgi ka 1939. a.

1938. a oli osak. tulused Kr. 501.18, neist suuremad — Kr. 162.69 pidudest, Kr. 138.37 korjandusest ja loterii-allegrist ja Kr. 116.01 toetustest ning annetustest.

Kuludest olid suuremad: Kr. 125.32 kõnekoosolekute-seeria kulud ja Kr. 102.41 spordiharu kulud. Saldo 31. XII oli Kr. 68.26.

1939. a. tegevuskava võeti vastu eriti laialt ulatuslikuna. Selle avaldame järgmises „E. Nooruse“ numbris. Eelarve 1939. a. koostati Kr. 1.200.— suuruses.

Liikmemaksuks määrati 1939. a. 50 senti tegevliikmeile ja 1 kr. toetajaliikmeile.

Osak. juhatusse valiti (ametite jaotamise järgi): esinaine Hilda Talvi, 1. abiesimees Jakob Saar, 2. abiesimees Al. Ohakas, peasekretär-propagandajuht Riho Umelas, sekretär Vaike Karuks, 1. abisekretär Helene Vain, 2. abisekretär Selma Rimmelgas, laekur Arnold Proosa, abilaekur Juljus Pentjärvi, varahoidja Rudolf Korjas, abivarahoidja Eerik Luhamaa.

Revisj.-komisjoni valiti J. Kilkson, A. Arumaa, A. Keskküla, J. Kull ja V. Toom.

Tegevusharude juhtideks valiti — spordi harus Riho Umelas, naisharus Marie Hakson, muusikaharus Hilda Talvi, näiteharus Vold. Toom ja koduuurimusharus Aleks. Arumaa.

Võeti teatavaks ka oma juures teotseva Kiltsi Maanoorte Ringi tegevus, mille kandis ette ringivanem Al. Ohakas. Ring on teotse- nud eriti edukalt, nii on ringi liikmed tege- lenud väetuskatsetega ja sordikatsetega, esi- nedes V.-Maarjas Virumaa näitusel, kus saadi I auhind. Opikäike korraldati 3, Toomale, Järva-Jaani ja V.-Maarja.

ÜENÜ Kurista osakonna asutamine toimus Kuristal Nurmekunda p. ü. ruumes 11. detsembril 1937. a., milleks sõitis kohale üld- instr. O. Uudeküll ja pidas vastava kõne, mil- les selgitas noorte ülesandeid ühiskonnas ja organisatsioones, meie üldist olukorda ja teot- semisvõimalusi. Kokku tulnud 17 osavõtjast valiti osakonnale viieliikmeline ajutine juha- tus, kes asus kohe agaralt tegevusse osa- konna organiseerimiseks. Töötati välja ka 1938. a. eelarve, milline kaalustati 150 kroo- niga, kuid intensiivse tegevuse tõttu on eel- arvesummad siiani täitunud juba kahekord- selt. Osakonnal on praegu 56 liiget, neist 24 alla kahekümne eluaasta, ja kõik võtavad agaralt osa tegevusharude tööst.

Osakonna tegevusharudest vanim on näite- trupp, kes alustas oma tegevust kohe pääle osakonna asutamist. Näitetrupp on aastase tegevuse jooksul lavastanud kolm näidendit, need on: E. Ellori „Pärl poris“ „Valge va- rese lend“ ja A. Antsoni „Inimesed tuisus“. Viimane lavastati alles 4. dets. m. a. osakonna aastapäeva peol. Häist näitlejaist on koha- peal suur puudus, kuid sellest hoolimata on ettekanded hästi õnnestunud ja publiku poolt soojade kiiduavaldustega vastu võetud.

Suvisel tööhoajal näitetrupi tegevus sei- sis, kuid selle asemel töötasid agaralt spordi- ja kodukaunistamisharud. Viimane võttis enda korraldada Aidu lahingu monumendi ja selle ümbruse. Kevadel aidati agaralt Aidu alg- kooli ümbruse kaunistamisel, kus võeti ette suurem ümberkorraldus. Spordiharu, kes töö- tab oma toimkonna juhtimisel, harrastab ker- gejõustikku, jalg- ja võrkpalli. Suvel peeti mõningaid võistlusi naaberosakondadega, kus spordiharu küllaltki hästi ja edukalt võistles, hoolimata oma vähesest tegevusajast.

Osakonnas alustas tegevust ka laulukoor. Õppides mõned laulud, ta kandis neid ette Vabariigi 20-nda aastapäeva aktusel ja osa- konna segaeeskavaga peoõhtul. Kuid kõige agaramalt on siiani töötanud rahvatantsu- rühm, kes on õppinud lühikese aja jooksul palju rahvatantse ja nendega esinenud.

Üldiselt osakonna tegevuse kohta võib mai- nida, et on mõndagi korda saadetud ja saavu- tatud. Nii on korraldatud kolm näidendiga peoõhtut, üks sega-eeskavaga ja perekondlik teeõhtu. Spordiplatsil on peetud üks jalg- ja võrkpallivõistluste päev ning kergejõustiku- võistluste päev naaberosakondade vahel. Osa- konna suurimaks ja tähtsaimaks peopäevaks oli osakonna lipu õnnistamispidu, milline toi- mus 12. juunil 1938. a.

Lähematest ja silmapaistvamatest kavatsus- test osakonnal on vastavate ruumide hanki- mine, kus saaks korraldada tarvilikke töö- koosolekuid. Isegi peosaali muretsemine oleks tarvilik, sest praegune olemasolev erasiku peosaali tüür neelab endasse peaaegu kogu sisetuleku ja üldse on seda raske saada. Lähim kavatsus, osakonnale kodu muretse- mine, paistab küll olevat ajaküsimus, kuid arvestades sellega, mis siiani on saavutatud, osakond loodab kindlasti lähimas tulevikus oma parimate kavatsuste täitumist. Er.

Suusakiri

SOOMEST

ÜENÜ Keskjuhatause väikesel toetusel saadeti Soome Spordikoolis toimunud Suusaõpetajate kursustele ÜENÜOst Eesti meister Otto Tamm ja Riisipere osakonnast Endel Reigo, et anda neile võimalust tutvuda Soome kui tõsise spordimaaga. Käesolevate ridadega püütakse lugejaile edasi anda seda sportlikku meeleolu, mis valitseb Soomes, eriti suusatajate hulgas.

Suusaõpetajate kursused algasid 2. jaan. õhtul. Meie suusatajad väljusid aurikuga Tallinnast juba 29. dets., et tutvuda kohapeal enne õppetöö algust sealse ümbrusega.

HELSINGIS

Saabumine Helsingisse andis kohe tunda, et oleme sattunud teise õhkkonda. Suusasaabas, ülikond ja suusasportlik poolkasukas on tavaliseks äripäeva tänavarietuseks. Jooksupoisid sõidavad oma pakiveojalgratatest suusaülikondades. Koolitüdruk-poiss ruttab kooli suusaülikonnas. Vanemadki inimesed, kui nad polevad just suusaülikondades, siis kandsid nad vähemalt suusasaapaid ja neile keeratud pakse villaseid sokke. Tavalisi, Tallinnas nähtud kõrgeid läikebotikuid-säärikuid lipsas mõni üksik mööda. Tänavail elavalt liikleivate autode katustel nähtus sageli eriseadeldist suuskade kinnitamiseks. Igal neljandal-viiel on äri vaateaknal oli rikkalikult suusavarustust. Hakkasime neid kohe uurima ja arvustama, kuid peagi leidsime, et selleks vajame nädalaid, et suuta kõik läbi uurida. Seepärast otsustasime ainult paari põhjalikumalt äri külastada.

Suur Stockholm'i kaubamaja, mis varustab tarvitajat igaliiki kaubaga, on ka põhjalik suusavarustuse pakkuja. Hindu arvestades leidsime, et siit ei või midagi osta — liig kallis.

Järgmine külaskäik oli „Skohasse“ Soome kaitseliidu tarvete lattu; sarnaneb täiesti meie omale, on aga palju ruumikam ja rikkalikuma kaubavalikuga. Siin võeti meid väga lahkelt vastu ja oma imestuseks leidsime, et tervelt kolm tundi oli möödunud seal kauba vaatlemise ja ostmisega. Sobivat ja soodsat riidevarustust on külluses. Samuti suuski ja suusasidemeid. Peab aga mainima, et pole mõtet enam Soomest suuski osta. Tamm oli päris õnnelik, et tõi omale kaasa Tallinnast kolm paari suuski, mis pika ja asjatundliku uurimise järele osutusid samaväärseteks Soome suuskadega, hinnalt aga palju odavamateks. Palju enam mures oli Reigo, kes ostis omale suusad, makstes meie rahas 15 kr. ja nüüd on mures, et samapalju peab veel tolli maksma. Suusakepidki tegid meile silmahimu ja osutusid palju paremateks kui meie omad.

Järgmisena külastasime Soome Sporditarvete vabrikut Helsingis. Kuuekordses vabrikus valmistatakse igaliiki spordi-

Eestlased E. Reigo, A. Peepre ja O. Tamm Lahti suurel suusahüppemäel. Tagaplaanil Lahti raadio-
saatejaama mastid.

O-ü. Foto, Lahti 1939

tarbeid. Kui olime läbi jalutanud kõikidest ruumidest, kus mitmesuguste masinate mürina saatel valmistati küll odasid, kettaid, tennisreketeid jne. jne. jõudsime kuuendale korrale, suusatarvete osakonda. Igaliiki suusad, sidemed, saapad ja määrded. Kõik tulevad turule. Eestiski tuntud „KARHU“ märgi all. Huuvitav on märkida, et kõike seda näitas meile väga hästi tuntud ja Eestis küllalt kõmu sünnitanud kergejõustiklane Kalevi Kotkas. Murdsime oma veel harjumata soomekeelt. Lootsime küll, et see mees hakkab ise meiega oma emakeelt rääkima, kuid asjata. Olime rõõmsad sellegi üle, kui tema meie puudutulevaid soomekeele sõnu kuulda võttis eesti keeles. Väga sümpaatne härra Kotkas oli lahke ja vastutulelik. Kutsus meid kõiki enne kojusõitmist veel tagasi. Momendil oli vabriku „pärisperemees“ ära sõitnud ja seetõttu otsustasimegi veel kord tagasi tulla. Lahkusime vabrikust, igal mehel terve komplekt suusamäärdedeid pakis „kaubaproovidena“. Olime rõõmsad sellegi üle.

Et korra juba Helsingis olime siis otsustasime minna vaatama ka kuulsat Soome suusamäärde vabrikut ja selle peremeest Esä Rossit. Tükk aega trammiga kolistanud jõudsimegi lõpuks Helsingi vanalinna. Veel veerandtunniline jalutuskäik ja olimegi Esä Rossi tänaval. Asjatult aga otsisime suurema kortnaga ja vabrikutaolist maja. Ei aidanud muud, kui küsisime ja siis juhutati. Selgus, et Esä Rossi on siin populaarsem isik. Teda tunnevad kõik. Jõudsime tema majani, astu-

sime sisse. Pole kodus, olevat metsas oma määrdevabrikus. Asusime siis metsas „vabrikut“ otsima ja oleksime terve suure metsa lähipuistanud, kui tõstis suusameeste nina poleks äratunud ühe suitseva onni läheduses, et siin on midagi taolist. Ja sellist „vabrikut“ ei osanud tõesti omale ette kujutada: Laudkuur, mõõdetes umbes 3×7 meetrit. Esä Rossi ise oli ametis parajasti suurte priimuste keldrisse laadimisega. Põrandal lebas neid veel kümne ümber, palju ta neid juba põrandalugi kaudu oli keldrisse ajanud, seda ei tea. Siis lõpuks ronis „vanahärra“ keldrist välja. Tüise, keskmist kasvu lõbusa muigega mees. Paistis olevat aastais kolmkümmend. See oli üllatus nr. üks. Lahkelt asus ta tutvustama oma tehast. Tagumises ruumis mitmed suured tünnid pigi, tõrva, vaiku ja muid vähemaid tüüne. Olles kuulunud lahkeid seletusi jäi imestada, et nii primitiivsete vahenditega valmistatakse määret, mida tarvitab kogu maailma suusarahvas ja veel enam meest, kes juba mitmed aastad on käinud soomlastega maailma meistervõistlustel ja olümpiaadidel, kes on määrinud nii paljude maailmameistrite suuski.

Tänase päeva toodang valmis pakituna plekktoosidesse ja pappkastidesse, laoti väikesele reele ja seltskond asus „vabrikust“ kodu poole minema.

Reigo, kui kõige suurem pandi reekese ette, Tamm ja Peepre lükkasid takka. Esä Rossi ise astus kõrval ja puhus oma ladust, lõbusat juttu. Nii jõudis tema koduni. Nüüd tulid uued üllatused. Julgesti mäest allaliuglevat poissi esitas Esä Rossi oma poja Laurina. „Vanem poeg hakkab juba sõjaväkke minema, on praegu suusameister Lampineni juures suuski valmistamas!“

Nüüd alles taipasime esmakordselt, et selles lõbusas sportliku vanapoisina näivas mehes peitub tõsine perekonnaisa. Tuppa astudes hakkas tulema üheteistkümne, kolmeteistkümne, kuuteistkümne aastaseid tütreid ja kui lõpuks tuli linnast ka kaheksateistkümne Maija-Liis, oli tubades sagimiskabinat rohkesti. Raadiomuusika saatel istusime kohvilauda. Vanim tütar Maija-Liis esines toredata perenaisena (pereema oli läinud linna) ja vanahärra tõi välja oma rikkaliku pildikogu mitmesugustest võistlustest.

Kirjutuslaual seisis lipuvardas Eesti rahvuslipp. See kõik jättis Esä Rossist mulje, kui mitte ainult külalislahkest, vaid ka eestisõbralikust suusaspordilastest.

Päris kahju oli lükata tagasi selle toredata perekonna kutset uue-aasta vastuvõtuks. Südamlikult lahkumismomendil pidime tahtmatult lubama veel kord tagasi tulla. Lahkusime tema majast rikkaliku määrdepakiga, mille suuruse tõttu isegi muret tundisime, et ei jõua kõiki poole kuuga ära tarvitada. Ja nii palju juba üllatusi valmistanud Esä Rossi ei lep-

pinud veel sellega. Ukse ees seisis auto ja meid palus juht sisse astuda, et sõidutada meid Esä Rossi käsul meie võõrastemajja. Ja tõttõelda oligi see mugav ja astusimegi puiklematult sisse, kuna sõit mitmete trammidega ja bussidega 7 km kaugusel asuvasse võõrastemajja oleks olnud tõesti tülikas ja pealegi oli meil kiire, tahtsime veel samal õhtul edasi sõita Lahtisse. Selle ettekäändega pääsime ka Esä Rossi juurest tulema.

Jõudnud aga võõrastemajja ja tagasivaadanud päeva elamustele otsustasime siiski jääda ööseks veel võõrastemajja. Võõrastemaja maksis küll meie arvates verehinda, kuid oli tõesti mugav ja uni maitse magusasti.

Järgmise päeva hommikul asusime rongile ja saabusime keskpäevaks

LAHTISSE,

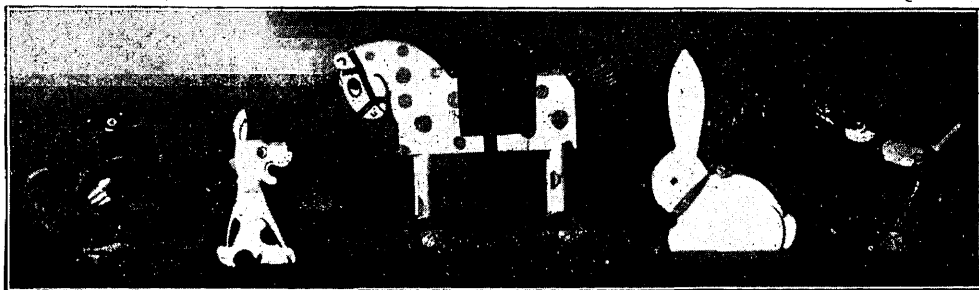
sinna suusasordimaa keskusse, kus nii mitmed maailma esivõistlused suusatamises peetud. Linn on oma maa-alalt palju väiksem meie Viljandist, kuid valitses suusaspordilik meeletu ja ümbruski oma mägisusega tuletas Viljandit meelde. Linna tagafoonil paistis kõrgel mäeharjal imposantsed raadio saatjaama antennimastid ja nende kõrval kõrgesse üle puude latvade ulatuv suur hüppemägi.

Siidusimegi Salpaussälka — vaatama ligemalt. Ei osanud ette kujutada Eestis neid tundeid, millised võisid olla meie suusahüppajatel, kes mõõdunud aastal pidid tulema meie tillukeselt mäelt kohe siia hüppama. Pidime Peeprele koputama õlale. Oli tõesti tubli. Ei tohi pahanduda ka Raidla ebaõnnestumise üle mõõdunud aastal. Teine tema asemel poleks üldse torni läinud. Tema aga oli väljasaadetud kodunt ja läkski ehkki esimesel hüppel rullus mäest alla ja vist jäigi tema elus viimaseks hüppeks.

Suure hüppemäe kõrval kaks väikest, milledest väiksem on meie Mustamäe hüppemäe suurune ja võimaldab kuni 25 mtr. hüppeid. Nähes seda kõike saad aru, kuidas arentakse suurhüppajateks. Aegajalt minnakse üle suuremale mäele ja nii ei tuntagi lõpuks, et on olnud raskusi suurhüppajateks saamiseks. Nii juba imetles terve maailm soomlast Valoneni Zakopane hüppevõistlustel, kus pääses teiste vanade hüppesuuruste ette.

Meie hüppajatele peaks antama samasuguseid võimalusi üleminekuks väiksele mäele järjest suurematele. Soomlased on väga heatahtlikult nõus appi tulema: lubades osavõtta ka meie suusatajatel neil korraldatud kursustest. Käesoleval aastal, 15—22. jaanuarini toimusid suusahüpete õpetajate kursused tegelikkudele hüppajatele.

Soome suusaliit võimaldas osavõtta ka ÜENÜTO-lasel Otto Tammel. Kursused on küll lühikesed, aga sealjuures esimeseks võimaluseks õppida maailma-esiklassi meestelt midagi sel alal.

M A I L I E

ÜENU-le malekesktoimkond

ÜENU malet harrastavate osakondade esinajate vahelisel koosolekul otsustati ellu kutsuda ÜENU malekesktoimkond, mis keskusena hakkab juhtima organisatsioonide maleelu ja arendama ÜENU liikmeskonnas male põhimõtteid. Kesktöimkond oma koosolekul 16. jaan. valis esimeheks A. Leiumaa (Nõmme os.), abiesimeheks J. Kreegi (keskjuhatus, ja sekretäriks F. Musta (Hõimla). Kesktöimkonna asjaajajaks valiti keskjuh. instruktor E. Hõbe.

Seega on ÜENU loonud kindla aluse male arengule oma organisatsioonis. Edaspidi ilmub igas „Eesti Nooruse“ numbris male-osa. Uhtlasi kesktöimkond palub teatada kõigil malet harrastavatel osakondadel oma osak. maletajate arvu ja muud, ka maleelu takistavaid asjaolusid, kui neid on. Keskt. on sõlminud malendeid valmistava ettevõttega soodsa leppe odavate malendite saamiseks. Asjast huvitatud osak. palume pöörduda teadete saamiseks keskt. poole. Osakondadele saadetakse nende soovikorral male propageerimiseks Eesti liiduklassi maletajaid simultaanide korraldamiseks. Lähemal ajal keskt. töötab välja ÜENU maletajate klassitamiseks vastavad määrused, et luua kindel alus ÜENU maleperele. Igasuguste teadete saamiseks palume pöörata malekesktoimkonna poole. Kesktöimkonna aadress on: Lembitu 20, Tallinn.

Partii nr. 1

Vastuvõtmata lipugambiit

Mängitud Eesti male-esivõistlustel 8. voo-
rus 30. dets. 1938. a.

Valge: A. R Emmelgas Must: T. Sappergr
(ÜENÜNO) (TEMS)

1. d2—d4 d7—d5
2. c2—c4 c7—c6

Slaavikaitse idee seisab selles, et must püüab oma suurimat „murelast“ Oc8, mängu viia, käies teda võimaluse korral f5 ruudule.

3. Rb1—c3 Rg8—f6
4. c4×d5

Valge püüab takistada Oc8—f5 — lahendades pinevuse tsentris.

4. c6×d5

Peaaegu sunnitud. Peale Rf6×d5 saab valge e2—e4 hää arenduse. Teksti käigu järele on must sunnitud loobuma oma ideest: mängida Oc8—f5 kaunis tülika Ob5 + pärast.

5. Rg1—f3 Rb8—c6

6. Oc1—g5 e7—e6

7. e2—e3 Of8—e7

Teksti käigu asemel Ld8—b6 oluks liig varajane lipu väljahüpe arenematus seisus.

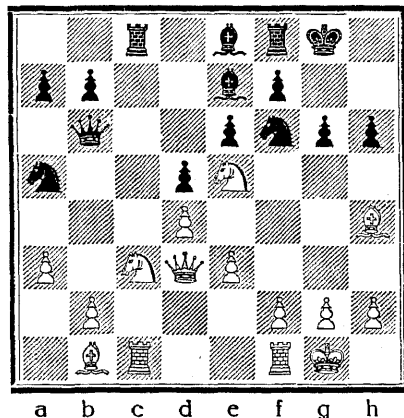
8. Va1—c1 Ld8—b6

9. Ld1—c2 Oc8—d7

10. a2—a3. Tarvilik käik, sest Rc6—b4 oleks valgetele ebamugav.

10. Va8—c8

11. Of1—d3 h7—h6

Seis peale musta 18 käiku.

12. Og5—h4 Re6—a5 (?)
Selle käiguga alustab must kahtlast ratsamehe manöövrit lipu-tiival.

13. Rf3—e5 Lb6—b3

14. Lc2—d2 Od7—c6

15. 0—0 0—0

16. Ld2—e2 Lb3—b6

17. Od3—b1. Selle käiguga alustab valge otsustavat päletungi kuningatiival.

17. g7—g6

18. Le2—d3 Oc6—e8

Ähvardas Re5×g6!

19. Oh4—f6 Oe7—f6

20. Rc3×d5! e6×d5

21. Vc1+e8 Of6×e5

22. d4×e5 Oe8—b5

23. Vc8—f8+ Kg8×f8

24. Ld3×d5 Ob5×f1

25. Kg1×f1 Lb6—b2

26. Ob1—a2! Lb2—c1+

27. Kf1—e2 Lc1—c2+

28. Ld5—d2 Lc2—c7

29. Ld2—d6+! Lc7×d6

30. e5×d6 Ra5—c6

31. Oa2—d5 Rc6—d8 ?

Käiguga must Rd8 on seis mustal täiesti lootusetu, kuigi valge on suure aja puuduses.

32. e3—e4 f7—f6

33. f2—f4 Kf8—e8

34. Kc2—d3 Ke8—d7

35. e4—e5 g6—g5

36. g2—g3 f6—f5

37. h2—h4 g5—h4

38. g3×h4 b7—b6

39. Kd3—c4 a7—a6

40. h4—h5 b6—b5+

41. Kc4—c5 must alistus

2 t. 20 m.

1 t. 54 m.

Nõmme maleesivõistlused algasid pühapäeval 29. skp. Nõmmel „Raekoja“ kohvikus. ÜENÜNO võtab esivõistlustest osa 5-liikmelise meeskonnaga, kuhu kuuluvad nrsl-d A. R Emmelgas, O. Lõvi, vennad U. ja N. Raadiko ja A. Leiumaa.

ÜENU „Hõimla“ karikavõistlused males algasid laupäeval, 14. skp. Osavõtjaid on 14. Karika annetas osak. esimees J. Kreek.

Auhinnaline mõistatus

Kuidas viite ühendusse kõrvaloleva pildi ja alloleva teksti:

„Kunstsõnniku pärast ei hakka ükski narr kuumaga ahju kütma.“

Õige lahendus peab sisaldama andmed selle kohta, kus ja millistel lehekülgedel olete näinud nii seda pilti kui lauset.

Auhind — üks 5 kroonine kirjanduslik teos võitja valikul — antakse parima lahenduse esitajale. Vastused saata 20. II 1939. Lembitu 20, Tallinn.

Uusi näidendeid

Tõnis Braks: „Lootuste Laev“.

Näidend 4 vaatuses.

Autor on selle uudisteosega annud lavastamiseks tüki agulielu 1925. a. väljarändamishooaja taustal.

Ühel sügisõhtul ilmub sadamasse suur laev kodumaa tütreid ja poegi võõrsile viima.

Noored oletavad, et nende lootuste laev peatub mingil õnnerannal, vanemad on aga veendunud, et õige õnn asub kodumaal ega poolda väljarändamist.

Tekib lahkarvamisi ja konflikte ärasõitjate ja saatjate vahel. Ja kuna siia seguneb ka romantilisi sugemeid, siis on raamistik pinevaks näidendiks olemas ja autor on seda osanud täita eluliste tüüpide ning elamustega.

Maachu kujutatavate lavateoste kõrval on „Lootuste laev“ uudispalaks linnaelust.

Lavapildid vahelduvad küll igas vaatuses, aga vahetamine ei tekita raskusi.

Arvestades menu, mis on saanud osaks T. Braksi seniste näidenditele väikelavadel, võib ka „Lootuste laev“ teatrisõprade poolehoidu osaliseks saada.

Aleksander Antson: „Inimesed tuisus“ („Rahvamehed“).

Külakomöödia 3 vaatuses. Tegelasid — 5 meest ja 3 naist. Dekoratsioon: taluõu ja tuba.

Selle koomilistest olukordadest tulvil oleva külakomöödia tegevus toimub hiljutise rahvalikumise õhkkonnas (1933—1938), mida autor käsitanud inimliku mõistmistahte ja objektiivsusega, hoidudes ühekülsusest ja sihlikkusest. See on H. Raudsepa „Mees trumpidega“ kõrval oma miljöölt kõige tänapäevasem ja akuutsem näidend.

„Inimesed tuisus“ lavaseade on lihtne (näidend mängib algul talu õues, hiljem peretoas). Samuti soodustab tegelaste väike arv selle etendamist isegi kõige väiksemal näitegrupil.

Näidend on väga sobiv ettekandmiseks ka Vabariigi aastapäeval.

Raamatunädal Ohtus

ÜENÜ Ohtu osakond, koos kohaliku algkooliga, avas raamatunädala 4. det. aktusega algk. saalis. Kõneles nrs. T. Männik ÜE NÜ-st teemal „Mida lugeda“. Ettekannetega esinesid algk. õpilased, esitades kõnet, deklamatsioone ja laule. Osakonna Maanoorte ringi korraldusel oli raamatute ja ajakirjade ning ajalehtede näitus. Näitusel oli väljapandud esimene eestikeelne piibel ja „Eesti entsüklopeedia“. Samas toimus ka loterii-allegrii raamatukogu heaks. Ettevõtted õnnestusid sisuliselt kui ka majanduslikult üle ootuste hästi.

Lauapäeval, 10. det. esitas os. teatriring Ed. Vilde „Pisuhänna“, mis sai suure menu osaliseks. Tunnustamisväärse töö oli ära teinud näitejuht Joh. Kopper. J. Kopper on ka kindlakäeline orkestrijuh. Juhatab os. mandoliiniorkestrit. Orkestreerib raadios kuuludud palad orkestrile.

„Pisuhänna“ kavatsetakse ette kanda külalisetendusena jaanuarikuus Saue, sealse osakonna korraldusel.

E. V.

Kõigile ÜENÜ osakondadele!

ÜENÜ osakonnad, kes soovivad hakata harastama poksisporti, võivad organiseerimiseks lähemaid juhtnõure saada kirjalikult ÜENÜ Tallinna osakonna Spordiklubi poksiosakonnalt, Heeringa 6-a—40.

Ajakiri EESTI NOORUS

Tegevtoimetaja H. Tarand

Toimetus: E. Hõbe (sport), A. Leiumaa (male), H. Lepik, A. Moor ja U. Toomi (rahvatants)

Ilmub kord kuus

Vastutav toimetaja August Meikop

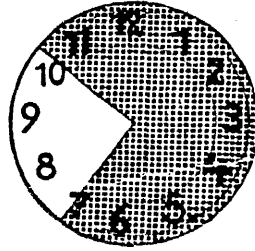
Väljaandja: Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatuse Toimetuse ja talituse aadress: Lembitu 20, Tallinn (pk. 299)

Posti jooksev arve nr. 156

Tellimishind: Aastas kr. 2.50, poolaastas kr. 1.50, kolmeks kuuks 75 senti.

Üksiknumber 30 senti

Trükikoda „Estotrikk“, Suur Karja 8, Tallinn. 1939. a.

Pühendage

OMA VABA AEG ENESE-
ARENDAMISELE, LUGEDES

KIRJANDUST

KOOLIRAAMATUID
KOOLITARBEID
KIRJUTUSMATERJALE
J O O N I S T U S - J A
M A A L I M I S T A R B E I D
P A B E R I K A U P U
K A N T S E L E I T A R B E I D
J N E. J N E.

S O O V I T A V A D
S U U R E S V A L I K U S

„PÄEVALEHE“ RAAMATU-
KAUPLUSED

TALLINN, S. KARJA 23 • PIKK 2

„Laste Rõõm“

LOOB LASTELE RÕÕMSA
M E E L E O L U

ILMUB KORD KUUS

Eesti Vabariigi 8. klassiloterii plaan

I KLASS. — Loosimine 29. ja 30. märtsil 1939. a.	II KLASS. — Loosimine 3. ja 4. mail 1939. a. Eelmise klassi pileti'e vahetamine lõpetatakse 25. aprillil 1939. a.	III KLASS. — Loosimine 1. ja 2. juunil 1939. a. Eelmise klassi pileti'e vahetamine lõpetatakse 25. mail 1939. a.	IV KLASS. — Loosimine 3., 4., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 14., 15., 16., 17., 18., 19. ja 21. augustil 1939. a. Eelmise klassi pileti'e vahetamine lõpetatakse 27. juulil 1939. a.																																																																																																																																																																		
SUURIM VOIT Kr. 25.000 (õnnelikul juhusel)	SUURIM VOIT Kr. 25.000 (õnnelikul juhusel)	SUURIM VOIT Kr. 25.000 (õnnelikul juhusel)	SUURIM VOIT Kr. 30.000 (õnnelikul juhusel)																																																																																																																																																																		
<table border="1"> <tr><td>1 preemia</td><td>10.000—10.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>1 võit</td><td>15.000—15.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>1 „</td><td>7.000—7.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>1 „</td><td>5.000—5.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>2 võitu à</td><td>3.000—6.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>10 „</td><td>1.000—10.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>10 „</td><td>500—5.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>10 „</td><td>200—2.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>25 „</td><td>100—2.500</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>120 „</td><td>20—2.400</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>1000 „</td><td>10—10.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>3820 „</td><td>5—19.100</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>5000 võitu + 1 pr.</td><td>= 94.000</td><td></td></tr> </table>	1 preemia	10.000—10.000	Kr.	1 võit	15.000—15.000	Kr.	1 „	7.000—7.000	Kr.	1 „	5.000—5.000	Kr.	2 võitu à	3.000—6.000	Kr.	10 „	1.000—10.000	Kr.	10 „	500—5.000	Kr.	10 „	200—2.000	Kr.	25 „	100—2.500	Kr.	120 „	20—2.400	Kr.	1000 „	10—10.000	Kr.	3820 „	5—19.100	Kr.	5000 võitu + 1 pr.	= 94.000		<table border="1"> <tr><td>1 preemia</td><td>10.000—10.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>1 võit</td><td>15.000—15.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>1 „</td><td>7.000—7.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>1 „</td><td>5.000—5.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>2 võitu à</td><td>3.000—6.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>10 „</td><td>1.000—10.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>12 „</td><td>500—6.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>15 „</td><td>200—3.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>30 „</td><td>100—3.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>120 „</td><td>30—3.600</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>1000 „</td><td>12—12.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>4608 „</td><td>9—41.472</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>5800 võitu + 1 pr.</td><td>= 122.072</td><td></td></tr> </table>	1 preemia	10.000—10.000	Kr.	1 võit	15.000—15.000	Kr.	1 „	7.000—7.000	Kr.	1 „	5.000—5.000	Kr.	2 võitu à	3.000—6.000	Kr.	10 „	1.000—10.000	Kr.	12 „	500—6.000	Kr.	15 „	200—3.000	Kr.	30 „	100—3.000	Kr.	120 „	30—3.600	Kr.	1000 „	12—12.000	Kr.	4608 „	9—41.472	Kr.	5800 võitu + 1 pr.	= 122.072		<table border="1"> <tr><td>1 preemia</td><td>10.000—10.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>1 võit</td><td>15.000—15.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>1 „</td><td>7.000—7.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>1 „</td><td>5.000—5.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>2 võitu à</td><td>3.000—6.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>10 „</td><td>1.000—10.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>12 „</td><td>500—6.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>15 „</td><td>200—3.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>30 „</td><td>100—3.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>120 „</td><td>30—3.600</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>1000 „</td><td>12—12.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>4608 „</td><td>9—41.472</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>5800 võitu + 1 pr.</td><td>= 122.072</td><td></td></tr> </table>	1 preemia	10.000—10.000	Kr.	1 võit	15.000—15.000	Kr.	1 „	7.000—7.000	Kr.	1 „	5.000—5.000	Kr.	2 võitu à	3.000—6.000	Kr.	10 „	1.000—10.000	Kr.	12 „	500—6.000	Kr.	15 „	200—3.000	Kr.	30 „	100—3.000	Kr.	120 „	30—3.600	Kr.	1000 „	12—12.000	Kr.	4608 „	9—41.472	Kr.	5800 võitu + 1 pr.	= 122.072		<table border="1"> <tr><td>1 preemia</td><td>30.000—30.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>1 võit</td><td>50.000—50.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>1 „</td><td>25.000—25.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>1 „</td><td>15.000—15.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>2 võitu à</td><td>10.000—20.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>3 „</td><td>7.000—21.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>5 „</td><td>5.000—25.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>12 „</td><td>3.000—36.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>18 „</td><td>2.000—36.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>60 „</td><td>1.000—60.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>64 „</td><td>500—32.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>300 „</td><td>100—30.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>1200 „</td><td>30—36.000</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>49133 „</td><td>9—442.197</td><td>Kr.</td></tr> <tr><td>50.800 võitu + 1 pr.</td><td>= 858.197</td><td></td></tr> </table>	1 preemia	30.000—30.000	Kr.	1 võit	50.000—50.000	Kr.	1 „	25.000—25.000	Kr.	1 „	15.000—15.000	Kr.	2 võitu à	10.000—20.000	Kr.	3 „	7.000—21.000	Kr.	5 „	5.000—25.000	Kr.	12 „	3.000—36.000	Kr.	18 „	2.000—36.000	Kr.	60 „	1.000—60.000	Kr.	64 „	500—32.000	Kr.	300 „	100—30.000	Kr.	1200 „	30—36.000	Kr.	49133 „	9—442.197	Kr.	50.800 võitu + 1 pr.	= 858.197	
1 preemia	10.000—10.000	Kr.																																																																																																																																																																			
1 võit	15.000—15.000	Kr.																																																																																																																																																																			
1 „	7.000—7.000	Kr.																																																																																																																																																																			
1 „	5.000—5.000	Kr.																																																																																																																																																																			
2 võitu à	3.000—6.000	Kr.																																																																																																																																																																			
10 „	1.000—10.000	Kr.																																																																																																																																																																			
10 „	500—5.000	Kr.																																																																																																																																																																			
10 „	200—2.000	Kr.																																																																																																																																																																			
25 „	100—2.500	Kr.																																																																																																																																																																			
120 „	20—2.400	Kr.																																																																																																																																																																			
1000 „	10—10.000	Kr.																																																																																																																																																																			
3820 „	5—19.100	Kr.																																																																																																																																																																			
5000 võitu + 1 pr.	= 94.000																																																																																																																																																																				
1 preemia	10.000—10.000	Kr.																																																																																																																																																																			
1 võit	15.000—15.000	Kr.																																																																																																																																																																			
1 „	7.000—7.000	Kr.																																																																																																																																																																			
1 „	5.000—5.000	Kr.																																																																																																																																																																			
2 võitu à	3.000—6.000	Kr.																																																																																																																																																																			
10 „	1.000—10.000	Kr.																																																																																																																																																																			
12 „	500—6.000	Kr.																																																																																																																																																																			
15 „	200—3.000	Kr.																																																																																																																																																																			
30 „	100—3.000	Kr.																																																																																																																																																																			
120 „	30—3.600	Kr.																																																																																																																																																																			
1000 „	12—12.000	Kr.																																																																																																																																																																			
4608 „	9—41.472	Kr.																																																																																																																																																																			
5800 võitu + 1 pr.	= 122.072																																																																																																																																																																				
1 preemia	10.000—10.000	Kr.																																																																																																																																																																			
1 võit	15.000—15.000	Kr.																																																																																																																																																																			
1 „	7.000—7.000	Kr.																																																																																																																																																																			
1 „	5.000—5.000	Kr.																																																																																																																																																																			
2 võitu à	3.000—6.000	Kr.																																																																																																																																																																			
10 „	1.000—10.000	Kr.																																																																																																																																																																			
12 „	500—6.000	Kr.																																																																																																																																																																			
15 „	200—3.000	Kr.																																																																																																																																																																			
30 „	100—3.000	Kr.																																																																																																																																																																			
120 „	30—3.600	Kr.																																																																																																																																																																			
1000 „	12—12.000	Kr.																																																																																																																																																																			
4608 „	9—41.472	Kr.																																																																																																																																																																			
5800 võitu + 1 pr.	= 122.072																																																																																																																																																																				
1 preemia	30.000—30.000	Kr.																																																																																																																																																																			
1 võit	50.000—50.000	Kr.																																																																																																																																																																			
1 „	25.000—25.000	Kr.																																																																																																																																																																			
1 „	15.000—15.000	Kr.																																																																																																																																																																			
2 võitu à	10.000—20.000	Kr.																																																																																																																																																																			
3 „	7.000—21.000	Kr.																																																																																																																																																																			
5 „	5.000—25.000	Kr.																																																																																																																																																																			
12 „	3.000—36.000	Kr.																																																																																																																																																																			
18 „	2.000—36.000	Kr.																																																																																																																																																																			
60 „	1.000—60.000	Kr.																																																																																																																																																																			
64 „	500—32.000	Kr.																																																																																																																																																																			
300 „	100—30.000	Kr.																																																																																																																																																																			
1200 „	30—36.000	Kr.																																																																																																																																																																			
49133 „	9—442.197	Kr.																																																																																																																																																																			
50.800 võitu + 1 pr.	= 858.197																																																																																																																																																																				
<p>Pileti hind klassiviisi ostes iga klass 2 krooni; kõik 4 klassi korraka ostes 8 krooni.</p> <p>Poolpileti hind „ 1 „ „ 4 „ „ 4 „ „ Piletiraam. (4 pl.) hind kl.-viisi ostes iga „ 8 „ „ 4 „ „ 4 „ „ Poolpil.-r. (4 poolpil.) h. kl.-viisi ostes iga klass 4 „ 4 „ „ 4 „ „ 4 „ „</p> <p>Kes soovib osta teise, kolmanda või neljanda klassi pileti, ilma et tal oleks eelmise klassi piletit, peab maksma ka kõigi eelmiste klasside hinna.</p> <p>Klassiviisi müüakse pileteid Riigi Klassiloterii pileti müügikohtades, pankades, postiasutistes jne. Iga klassi pileti müük algab eelmise klassi võitude nimekirja avaldamisest ja kestab lootsimiseni. Pileteid kõigi nelja klassi jaoks korraga müüakse ainult pileti keskmüügikohas, Riigi Trükikojas, Tallinnas, Nüüne tän. 11. Postiteel saadetakse pileteid välja pileti keskmüügikohast, Riigi Trükikojast Tallinnas, kui tellija on saatnud ette pileti hinna ja saatkuludeks 10 senti iga saadetise kohta. Lunasaadetisena postiteel saadetakse pileteid välja ainult klassiviisi keskmüügikohast, kui tellija on saatnud ette lunasaatekulu 25 senti hiljemalt 10 päeva enne lootsimist.</p> <p>Võidu korral I, II või III kl. võidavad piletrahmatus kõik 4 piletit, sest iga võitnud raamatu numbri kohta loositakse selle raamatu 4 pileti vahel välja 4 võitu. IV kl. langeb igale raamatule kindlasti üks võit, mis loositakse kohe selle raamatu 4-ja pileti vahel.</p>																																																																																																																																																																					